

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Tereza Šírová

Zmizení letadla s československými hokejisty

v roce 1948

pohledem československého tisku

Bakalářská práce

Praha 2008

Autor práce: **Tereza Šírová**
Konzultant práce: **PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.**
Oponent práce:
Datum obhajoby:

Hodnocení:

Bibliografický záznam

ŠÍROVÁ, Tereza. *Zmizení letadla s československými hokejisty v roce 1948 pohledem československého tisku*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2008. 80 s. Konzultant bakalářské práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.

Anotace

Bakalářská práce „Zmizení letadla s československými hokejisty v roce 1948 pohledem československého tisku“ se zabývá jednou z nejtragičtějších událostí české hokejové historie. Snaží se podat obraz o letecké katastrofě, při níž zahynula téměř polovina reprezentačního mužstva a zasadit událost do sportovního, společenského i politického kontextu.

K nehodě totiž došlo brzy po nástupu komunistického režimu k moci. Havárie a její následky jako první ukázaly úzkou souvislost sportu a politiky. Přesah do politické sféry je zejména právě pro československý lední hokej charakteristický, což se ukázalo v dalších letech – jak při politickém procesu s mistry světa v roce 1950, tak při vyhrocené atmosféře zápasů československé reprezentace s mužstvem SSSR v průběhu šedesátých a sedmdesátých let.

Druhá část práce popisuje československou mediální scénu v roce 1948 a stručně charakterizuje analyzovaná periodika. Především však obsahuje historickou srovnávací analýzu, která srovnává přístup pěti deníků (Rudé právo, Mladá fronta, Svobodné slovo, Lidová demokracie, Práce) a vyvozuje z ní závěry.

Annotation

This bachelor thesis „The disappearance of the airplane with Czechoslovak ice-hockey players in 1948 and the view of Czechoslovak press“ deals with one of the most tragic events of the history of Czech ice-hockey. The aim is to show a picture of an airplane crash when almost the half of the Czechoslovak national team died. It also puts the event into the sport and social context.

The accident happened early after the Communist regime had assumed the power. The crash and its aftermaths were the first event that showed the close connection of sports and politics. The political overshoot is very typical especially for Czechoslovak ice-hockey. This was shown later: in the political trial with the world champions in 1950 and also in the 60's and 70's when the Czechoslovak national team matches against USSR team had a very dramatic atmosphere.

The second part of this bachelor thesis describes the Czechoslovak media situation in 1948 and it describes briefly the analysed press. Mainly, it contains the historical comparative analysis that compares the view of five Czechoslovak daily newspapers (Rude pravo, Mlada fronta, Svobodne slovo, Lidova demokracie, Prace) and it makes some conclusions.

Klíčová slova

Sport, lední hokej, reprezentace, historie, letecká nehoda, letadlo, zmizení, komunismus, emigrace, mediální analýza

Keywords

Sport, ice hockey, national team, history, airplane crash, airplane, disappearance, communism, emigration, media analysis

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně dle pokynů konzultanta a použila jen uvedené prameny a literaturu.

Vlastní text práce bez anotací a příloh má celkem 96 000 znaků s mezerami, tj. 53 normostran.

Souhlasím s tím, aby byla práce zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne 14. 5. 2008

Tereza Šírová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří se nějak podíleli na vzniku této bakalářské práce.

Děkuji především svému konzultantovi **PhDr. Petru Bednaříkovi, Ph.D.** za metodické vedení práce, rady a doporučení. Děkuji také za přátelský přístup během celého vedení práce.

Děkuji panu **Augustinu Bubníkovi**, bývalému hokejovému reprezentantovi a účastníkovi události. Poskytl mi cenné osobní svědectví o události. Děkuji mu tímto za svolení k rozhovoru a za souhlas s publikováním fotografií.

Za cenné rady, poskytnutí kontaktů a zajímavé náměty děkuji nezávislému sportovnímu novináři **Bohumilu Červenkovi**.

Za rady v oblasti historie letectví a poskytnutí kontaktů děkuji panu **Janu Bobkovi**, redaktorovi leteckého magazínu Revi.

Poděkování si zaslouží také někteří mí přátelé a blízcí, kteří k této práci více či méně přispěli. Jsou to:

prap. Miloš Morkus

Pavla Vraspírová

Daniela Bartošáková

Dušan Šír

Hana Šírová

Obsah

ANOTACE

OBSAH

ÚVOD 9

1. Zmizení letadla s československými hokejisty – popis události

1.1	Společenská situace v Československu na podzim roku 1948	12
1.2	Československý hokej na prahu sezony 1948.....	14
1.3	První reprezentační akce sezony: Zájezd do Francie a Anglie	16
1.4	Pondělí 8. listopadu 1948 – co předcházelo tragédii?	18
1.5	Pravděpodobný průběh letu a havárie	19
1.6	Oběti katastrofy.....	22
1.6.1	<i>René de Narbonne</i>	22
1.6.2	<i>Zdeněk Jarkovský</i>	23
1.6.3	<i>Miloslav Pokorný</i>	23
1.6.4	<i>Karel Stibor</i>	24
1.6.5	<i>Vilibald Šťovík</i>	24
1.6.6	<i>Zdeněk Švarc</i>	24
1.6.7	<i>Ladislav Troják</i>	25
1.7	Zápas v Londýně, čekání a návrat do Československa	26
1.8	Dokončení hokejové sezony 1948-1949 a osudy dalších reprezentantů	29
1.9	Fámy o emigraci obětí, osudy pozůstalých.....	32
1.10	Pátrání po zmizelém letadle	34
1.11	Pravděpodobné příčiny nehody.....	35
1.12	Další letecké nehody v oblasti La Manche	37

2. Mediální analýza

2.1	Letecká katastrofa jako předmět zájmu zpravodajství	38
2.2	Narušení teorie zpravodajských hodnot v totalitním režimu	39
2.3	Československá mediální scéna v roce 1948.....	40

2.4	Stručná charakteristika analyzovaných periodik	44
2.4.1	<i>Rudé právo</i>	44
2.4.2	<i>Mladá fronta</i>	44
2.4.3	<i>Práce</i>	44
2.4.4	<i>Svobodné slovo</i>	45
2.4.5	<i>Lidová demokracie</i>	45
2.5	Analýza vybraných periodik	46
2.5.1	<i>Lidová demokracie</i>	47
2.5.2	<i>Svobodné slovo</i>	50
2.5.3	<i>Mladá fronta</i>	52
2.5.4	<i>Práce</i>	55
2.5.5	<i>Rudé právo</i>	58
2.6	Shrnutí a porovnání přístupu jednotlivých periodik	60
	ZÁVĚR	62
	SUMMARY	64
	POUŽITÁ LITERATURA	66
	Literatura	66
	Internetové stránky	68
	Televizní pořady	68
	Ostatní zdroje	68
	PŘÍLOHY	69
	Seznam analyzovaných materiálů	69
	Tabulky a grafy k analýze	72
	Rozhovor s Augustinem Bubníkem	74
	Obrazová dokumentace	78

Úvod

Téma své bakalářské práce jsem si zvolila kvůli dlouhodobému zájmu o sport, zejména o lední hokej a jeho historii. Na laické úrovni mne zajímají i letadla a letectví, k nimž bohužel neodmyslitelně patří také letecké nehody. Téma zmizení letadla s částí československé hokejové reprezentace v roce 1948 tedy oba tyto mé zájmy ideálně kombinuje.

Diplomová práce na toto téma dosud nebyla zpracována. Ve fakultní knihovně jsou práce, zabývající se dalšími událostmi z hokejové historie – politickým procesem z roku 1950 a „hokejovými událostmi“ roku 1969, letecké nehodě z roku 1948 se však dosud nikdo nevěnoval.

Vzhledem k tomu, že studuji obor žurnalistika a hodlám se novinářské práci věnovat i v budoucnu, rozhodla jsem se svou práci pojmout také částečně prakticky. Nebudeme provádět pouze analýzu vybraných dobových periodik, ale zahrneme do práce také praktické prvky novinářské práce – vyhledávání, shromažďování, ověřování a zpracování hůře dostupných informací o samotné události, ale také rozhovory s osobnostmi, kterých se tato katastrofa nějak dotkla.

Členění práce

První část bakalářské práce je věnována samotné události. Stručně se seznámíme se společenskou i sportovní situací – znalost dobového kontextu je nezbytně nutná pro pochopení významu a dopadu této letecké nehody. Okolnostem a událostem, které zmizení letadla bezprostředně předcházely a následovaly, se věnuji podrobně. Popíšeme komplikace, s nimiž se muselo reprezentační mužstvo na prvním zahraničním zájezdu sezony 1948 potýkat a které byly příčinou rozdělení týmu a následné katastrofy. Na základě známých faktů se pokusíme zrekonstruovat průběh osudného letu. Dále se pak budeme věnovat událostem, které po zmizení letadla bezprostředně následovaly – návratu zbytku týmu do vlasti a průběhu pátrání po stroji. Za zmínku stojí také pokračování hokejové sezony 1948-1949, neboť těžce oslabený tým se ze ztráty šesti hráčů obdivuhodně vzpamatoval a na jaře 1949 se českoslovenští hokejisté stali podruhé mistry světa.

Druhou částí práce je analýza zobrazení události v dobovém tisku. Stručně nastíníme okolnosti, panující v roce 1948 na československé mediální sféře a charakterizujeme zkoumaný materiál - deníky Rudé právo, Mladá fronta, Svobodné slovo, Lidová demokracie a Práce. Největší pozornost bude věnována způsobu, kterým o události jednotlivá periodika informovala.

Do příloh zařadíme detailní seznam analyzovaných materiálů, grafy a tabulky, doplňující mediální analýzu, plná znění rozhovorů nebo fotografie.

Metodika bakalářské práce

Při analýze mediálního obsahu použijeme metodu historické srovnávací analýzy. Publikované materiály nejprve rozdělíme do tří časových úseků a spočítáme je, což nám dá přibližnou představu o prostoru, který události věnovala jednotlivá analyzovaná periodika. Poté podrobíme analýze jednotlivé materiály. Velmi stručně u nich charakterizujeme obsah, rozsah, umístění v deníku, zaměříme se také na uvádění autorství a zdroje. Všechna zjištěná fakta pak shrneme, čímž krátce popíšeme způsob, jakým analyzované periodikum informovalo o události. V závěru analýzy pak porovnáme způsob všech pěti analyzovaných periodik a zjistíme, zda se splnily vstupní hypotézy.

Vstupní hypotézy

Nejdůležitější hypotézy jsme si vytkli již v tezi bakalářské práce, přesto je zopakujeme. Předpokládáme a analýzou hodláme potvrdit či vyvrátit následující:

- 1) Média se snažila informovat o samotné nehodě i o souvisejících událostech, spekulovala o příčinách nehody i o jejích možných dopadech.
- 2) Způsob, kterým informovala jednotlivá média, se kvantitativně ani kvalitativně příliš nelišil.
- 3) Vzhledem k politické situaci lze předpokládat negativní narážky na státy a politické systémy zemí, v nichž k nehodě došlo (Francie, Británie), možná je i kritika tamních úřadů, že ve vyšetřování nehody postupovaly nedůsledně či špatně.
- 4) V analyzovaných denících se mohou objevit zmínky či narážky na režimem šířené fámy o emigraci zmizelých hokejistů.

- 5) Odkazy k připravovanému politickému procesu s hokejovým reprezentačním mužstvem (1950) se neobjevily.

Zdroje a literatura

Při zpracování diplomové práce jsme vycházeli z odborné literatury, zaměřené na sport, historii a média. Dále jsme používali materiály, otištěné v analyzovaných denících, informace, publikované na Internetu a osobně pořízené rozhovory. K základní orientaci v tématu nám pomohly také následující televizní pořady: dokument České televize Osudové okamžiky – La Manche 1948 a cyklus BBC Letecké katastrofy.

Část I.

Zmizení letadla s československými hokejisty

– popis události

1.1 Společenská situace v Československu na podzim 1948

Hlavní událostí roku 1948, která poznamenala další společenský i politický vývoj na dalších čtyřicet let, byl bezesporu únorový komunistický puč.

Komunisté se na převzetí moci připravovali v podstatě již v průběhu druhé světové války. V roce 1946 pak vyhrála KSČ parlamentní volby.¹ Do stran existující Národní fronty (*“seskupení politických stran a společenských organizací v Československu v letech 1945-90“*²) začali být dosazováni tajní členové KSČ. Cílem těchto infiltrovaných buněk bylo změnit vedení ostatních stran, případně způsobit vnitřní neshody a rozpad.³ I to nejspíše způsobilo neschopnost nekomunistických stran, které nedokázaly zabránit komunistickým reformám a přípravám na únorový převrat. Členové KSČ pronikali také do státních bezpečnostních složek, kde sledovali, odhalovali a trestali činnost odpůrců komunistické strany. V rámci StB se pak komunisté zaměřovali na organizaci provokativních akcí, které v důsledku také přispěly k únorovým událostem.⁴ Komunisté začali omezovat svobodu tisku, spolčování a projevu.⁵ V Československu působili zpravodajové Sovětského svazu. Vše směřovalo k převzetí moci komunistickou stranou.

Samotný nástup komunistů k moci byl důsledkem vládní krize, která začala 17. února 1948. Ministři tří nekomunistických stran se rozhodli vyjádřit nesouhlas s vnitropolitickým vývojem z poslední doby (zejména s dosazením několika komunistů na pozice velitelů SNB⁶) a prohlásili, že pokud nedojde k nápravě, podají demisi⁷.

---

¹ Kaplan, Karel. *Nekrvavá revoluce*. Praha : Mladá fronta, 1993, s. 60.

² Marjánko, Bedřich. *Národní fronta Čechů a Slováků*.
<http://totalita.cz/vysvetlivky/nf.php> Převezato dne 13. 4. 2008

³ Totev, Jonko. *Únor 1948 - dlouhodobá příprava komunistů na převzetí moci*.
http://totalita.cz/1948/1948_01.php Převezato dne 13. 4. 2008

⁴ Totev, Jonko. *Únor 1948 - dlouhodobá příprava komunistů na převzetí moci*.
http://totalita.cz/1948/1948_01.php Převezato dne 13. 4. 2008

⁵ Kaplan, Karel. *Československo v letech 1948 – 1953*. Praha : SPN, 1991, s. 147.

⁶ Sládek, František. *Únor před šedesáti lety*.

https://www.praha.eu/jnp/cz/extra/osmicka_na_konci/unor48/index.html Převezato dne 13. 4. 2008

⁷ Kaplan, Karel. *Československo v letech 1945-1948*. Praha : SPN, 1991, s. 153.

Dne 20. února nekomunističtí ministři tuto demisi skutečně podali. Komunisté si uvědomili šanci chopit se moci dříve, než plánovali („*Komunistické vedení počítalo se střetnutím ve volbách, byť předčasných, tedy až za několik měsíců. Ještě druhý den, 19. února, nepředpokládalo využití očekávané vládní krize k rozhodujícímu mocenskému střetnutí.* ⁸⁾).

Komunisté začali organizovat demonstrativní akce na svoji podporu a ještě tvrději zasahovat proti odpůrcům chystaného převratu.⁹ Hrozilo také, že v případě odporu proti chystanému puči dojde k ozbrojeným střetům. Sílícímu tlaku nakonec podlehl i prezident Edvard Beneš, který 25. února přijal demisi odstupujících nekomunistických ministrů. Zároveň přijal všechny návrhy předsedy KSČ Klementa Gottwalda na doplnění vlády komunisty.¹⁰ Gottwald mohl předstoupit před masy na Václavském náměstí a pronést legendární větu: „*Právě se vracím z Hradu od prezidenta republiky. ... Mohu vám sdělit, že pan prezident všechny moje návrhy, přesně tak, jak byly podány, přijal.*“¹¹

Od března 1948 se nový režim zaměřoval na upevnění komunistického zřízení a zejména na likvidaci odpůrců. Ostatní politické strany byly zrušeny, sloučeny s KSČ nebo natolik oslabeny, že nebyly schopny dominantní pozici komunistické strany ohrozit.¹² Nástup komunismu velmi tvrdě pocítili také ti, kteří teoreticky mohli nový režim ohrozit – antikomunisté v řadách armády a policie.

Veřejnost pocítila důsledky převzetí moci totalitním režimem velmi brzy. Nezákonné praktiky, zavedené po únoru 1948, však byly zaměřeny zejména právě proti středním vrstvám a inteligenci. Režimu se časem povedlo tyto vrstvy téměř zlikvidovat, což vedlo k výrazné změně sociální struktury společnosti.¹³

Již v průběhu roku 1948 začala vlna propouštění, především ze státních orgánů. Režim záměrně šířil atmosféru sociální nejistoty. Lidé byli persekuováni na základě kádrového původu, náboženského vyznání, režim začal silně ztěžovat a některým skupinám až znemožňovat přístup k vyššímu vzdělání. Mnoho odpůrců režimu začalo proto po Únoru odcházet do exilu.

---

⁸ Kaplan, Karel. *Československo v letech 1945 – 1948*. Praha : SPN, 1991, s. 149.

⁹ Totev, Jonko. *Únor 1948: středa 23. února 1948*.

http://totalita.cz/1948/1948_0223.php Převzato dne 13. 4. 2008

¹⁰ Kaplan, Karel. *Československo v letech 1945-1948*. Praha : SPN, 1991, s. 153.

¹¹ Sládek, František. *Únor před šedesáti lety*.

https://www.praha.eu/jnp/cz/extra/osmicka_na_konci/unor48/index.html Převzato dne 13. 4. 2008

¹² Totev, Jonko. *Únor 1948: Co následovalo*.

http://totalita.cz/1948/1948_05.php Převzato dne 13. 4. 2008

¹³ Kaplan, Karel. *Československo v letech 1948-1953*. Praha : SPN, 1991, s. 76.

1.2 Český hokej na prahu sezony 1948

Komunistický režim oficiálně tělovýchovu a sport velmi podporoval. Také veřejnost měla o sportovní dění značný zájem. Vliv měla předválečná tradice a také nejnovější vývoj událostí: provozování nebo sledování sportu představovalo alespoň chvilkový únik od všudypřítomného budování a posilování komunismu.

Výsadnímu postavení mezi ostatními sporty se těšil lední hokej. V této době již u nás měl čtyřicetiletou tradici. Významnou roli hrál také fakt, že československá reprezentace dlouhodobě patřila k evropské i světové špičce. Hokej se stával stále masovějším, rozšiřovala se hráčská základna: podle statistik z roku 1945 na našem území působilo 850 hokejových týmů, v nichž hrálo více než 20 000 registrovaných hráčů. Přibližně 40 procent klubů disponovalo vlastním umělým kluzišťem.¹⁴ Další stadiony se začaly stavět brzy po válce.

Existence zimních stadionů měla pro poválečný rozmach hokeje obrovský význam. Na umělých kluzištích vyrůstala první generace nových hráčů, kteří nebyli odkázáni na přírodní led a mohli se proto věnovat tréninku mnohem více než jejich předchůdci. Právě tito hráči stáli u prvního titulu mistrů světa.

Jak již bylo řečeno, československý hokej patřil v mezinárodním měřítku mezi naprostou špičku již před válkou. Titul mistrů světa se však hokejistům povedlo poprvé vybojovat až v roce 1947, na prvním poválečném světovém šampionátu, který se konal v Praze.

Turnaj se těšil obrovskému zájmu veřejnosti. Štvanický stadion býval na zápasy našeho týmu plný. Například na zahajovacím zápase proti Rakousku bylo přítomno 9000 diváků, polovina národa pak utkání sledovala prostřednictvím rozhlasových přenosů.¹⁵

Po mezinárodním úspěchu obliba sportu obvykle ještě vzrůstá. Hokejový úspěch z pražského světového šampionátu byl navíc zvýrazněn a podtržen o rok pouhý rok později – na zimních olympijských hrách ve Svatém Mořici. Československý tým zde ani jednou neprohrál a jen kvůli horšímu skóre přišel o zlaté medaile, které získala Kanada. I přesto však stříbro bylo obrovským úspěchem.

Stříbrný tým byl po návratu ze Švýcarska vřele přivítán veřejností: „*Již od hranic, a pak v Chebu, Mariánských Lázních a Plzni si tisíce fanoušků chtějí nechat sportovce*

¹⁴ Jenšík, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001, s. 126.

¹⁵ Jenšík, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001, s. 136.

alespoň chvíli jenom pro sebe. Do Prahy tak pařížský rychlík snadno nabere hodinové zpoždění, navzdory tomu deset minut po půl jedenácté večer čekají na Wilsonově nádraží snad tři tisíce nadšenců, kteří hned obsypou vagón objevený až na konci soupravy.“¹⁶

Několik dní po skončení olympijských her se nejúspěšnější tým domácí ligy, LTC Praha, vypravil na zájezd do Moskvy. Hráčům by se sice bývala více zamlouvala možnost zájezdu do Londýna¹⁷, vedení československého hokeje však vzhledem k vývoji politické situace rozhodlo jinak. Hráči LTC odjeli do Moskvy, kde učili ruské hokejisty hrát hokej s pukem (tzv. kanadský). Dříve byl totiž v Evropě velmi oblíben a SSSR dosud převažoval tzv. bandy hokej – hra s podobnými pravidly, ale s míčkem a odlišnými holemi.

V Moskvě naše nejlepší hráče zastihla zpráva o komunistickém převratu v Československu. „*Někteří hráči mají sklon hodit chmurné zvěsti za hlavu. Dlouho si pak budou připomínat Drobného slova* (Jaroslav Drobný, hokejista a tenista, v roce 1949 odešel do exilu, pozn.aut.): „*Pánové, dejte na mne, všechno je v hajzlu!*““¹⁸

Nástup komunistického režimu poznamenal i končící sezonu. LTC Praha již nemohl odcestovat do Paříže k zápasu s tamním klubem Racing, údajně kvůli problémům s vydáním cestovních dokladů.¹⁹ Problémy s cestovními doklady se později staly oblíbeným způsobem režimu, jak znemožnit výjezdy do zahraničí. I na hokejisty tuto taktiku používal s oblibou. Nejméně ve dvou případech – při zmizení letadla v roce 1948 a při zatčení jádra reprezentace v politickém procesu v roce 1950 – bude mít znemožnění odjezdu do zahraničí pro československý hokej fatální následky.

---

¹⁶ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 168.

¹⁷ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 172.

¹⁸ Jenšík, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001, s. 143.

¹⁹ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 174.

1.3 První reprezentační akce sezony: Zájezd do Francie a Anglie

Zahájení hokejové sezony 1948-1949 bylo poznamenáno úřadujícím komunistickým režimem. Reprezentace sice obdržela pozvání do Kanady a USA, z plánovaného turné však nakonec sešlo.²⁰ Místo toho se na program hokejové reprezentace dostaly jiné zahraniční akce: šňůra několika zápasů v Anglii se zastávkou v Paříži, poté čtyři mezistátní zápasy se Švýcarskem a nakonec Spenglerův pohár.²¹

Zájezd do Anglie, zpestřený zápasem LTC v Paříži, byl potvrzen až na poslední chvíli. Existují dokonce domněnky, že režim nechtěl hráče na zájezd vůbec pustit. *„Už tehdy měla StB nebo vnitro podezření na někoho, že by snad mohl zůstat venku. Zadrželi jim pasy a zvažovali, jestli je pustí nebo nepustí. Byli to hlavně vojáci, Karel Stibor a Míla Pokorný. Nakonec je pustili, ale svaz ledního hokeje jim už nestihl zařídit víza.“*²²

Program zájezdu byl poměrně složitý a byl proto detailně naplánován. Do Paříže se mělo odlétat v pátek 5. listopadu 1948. Většinu nominace na francouzsko-anglický zájezd tvořili hráči nejlepšího klubu československé ligy, pražského LTC. V sobotu 6. listopadu měli právě hokejisté LTC nastoupit v Paříži proti tamnímu Racingu. V neděli 7. listopadu se pak celá reprezentace měla letecky přesunout do Londýna, kde ji v pondělí 8. listopadu čekalo zahájení britského turné.

Všechno se však už od začátku komplikovalo. Protože některým hráčům dosud nebyla vystavena víza²³, musel být odlet z Prahy odložen až na sobotu 6. listopadu. Let do Paříže na tento den byl sice obsazen, mezi cestujícími však byli i obětaví sportovní příznivci, ochotní odložit svůj let, aby uvolnili místo hokejistům.²⁴ Ani přesto se však nepovedlo zajistit místa pro kompletní tým včetně náhradníků. Těsně před odletem se totiž na letišti dostavili zástupci ministerstva zahraničních věcí, kteří žádali o uvolnění dvou míst v letadle do Paříže. Ministr zahraničí Vlado Clementis se svým tajemníkem totiž museli narychlo odcestovat na zasedání OSN. *„A bohužel neměli jinou možnost, než letět tou linkou, kterou jsme letěli my. Na základě toho vedení rozhodlo, že v Praze zůstanou dva hráči, kteří přiletí až druhý den.“*²⁵

---

²⁰ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 176-177.

²¹ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 177.

²² Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem. Pořizen dne 13. dubna 2008. Plné znění v oddílu Přílohy.

²³ Jenšík, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001, s. 145.

²⁴ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 177.

²⁵ Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

Do Paříže tak odcestovalo pouze dvanáct hráčů LTC a vedení výpravy s nejnmutnějšími zavazadly pro pařížské utkání.²⁶ Dva reprezentační náhradníci z klubu 1. ČLTK, kteří v sobotu v Paříži nenastupovali, se za týmem vypravili až o den později.

Sobotní zápas proti Racingu stihli hokejisté jen tak tak. Z letiště se výprava bleskurychle přesunula do haly Palais de Sports, kde po velmi dlouhém utkání hráči LTC zvítězili nad Racingem Paříž 4:3. Pražský LTC nastoupil tomto složení: B. Modrý – O. Zábrodský, M. Sláma, V. Šťovík, M. Pokorný – L. Troják, V. Zábrodský, A. Bubník, V. Roziňák, K. Stibor, V. Kobranov, P. Hainý. Byl to poslední zápas jednoho z nejlepších evropských týmů v tomto složení.²⁷

V neděli 7. listopadu pak do Paříže přicestovali také zbývající dva hráči, náhradníci Z. Jarkovský a Z. Švarc. Čtyřem hráčům LTC, kteří již nastoupili v sobotním zápase proti Racingu, však stále chyběla britská víza, která úředníci nestihli vyřídít kvůli komplikacím před odjezdem z Prahy. Francouzští pořadatelé slíbili, že těmto hráčům budou víza pro vstup na britské území vystavena v pondělí 8. prosince.²⁸

Vedení československé výpravy proto chtělo přeložit přesun celého mužstva do Londýna z neděle na pondělí. Pro anglické pořadatele celého turné by však bylo obtížné zajistit místa pro celou výpravu v pondělních leteckých spojích. Za rezervované nedělní letenky by navíc museli zaplatit vysoké stornovací poplatky. Bylo tedy nutné, aby v neděli podle plánu odcestovala alespoň ta část týmu, která britská vstupní víza měla.²⁹ Osm hráčů LTC plus tříčlenné vedení výpravy tedy v neděli večer odletělo pravidelným leteckým spojem do Londýna. Tento let proběhl jakýchkoli problémů.

Čtyři čekatelé na víza z řad LTC – útočníci Ladislav Troják a Karel Stibor a obránci Vilibald Šťovík a Miloslav Pokorný – v Paříži zůstali. Ještě v neděli se k nim připojili dorazivší náhradníci, brankář Zdeněk Jarkovský a obránce Zdeněk Švarc. Šest hráčů strávilo odpoledne v Paříži. Na jejich pohodlí dohlížel major Bal z československého velvyslanectví ve Francii a Václav Eggert, zaměstnanec ministerstva sociální péče, který byl v té době ve Francii služebně.³⁰

---

²⁶ Jenšík, Miloslav: *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001, s. 145.

²⁷ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 178.

²⁸ Jenšík, Miloslav: *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001, s. 145.

²⁹ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 181.

³⁰ Nesg. O zájezdu našich hockeyistů do Paříže a Londýna : Zpráva náčelnictva ČOS. *Lidová demokracie*, 13. 11. 1948, s. 1.

1.4 Pondělí 8. listopadu 1948 – co předcházelo tragédii?

V pondělí 8. listopadu dopoledne si čtyři hokejisté LTC konečně vyzvedli britská vstupní víza a mohli tedy odletět do Londýna za zbytkem mužstva. Nastaly však další komplikace, které se bezprostředně podepsaly na vývoji událostí toho dne a dá se říci, že zapříčinily blížící se tragédii.

Toho rána vstoupili do stávky zaměstnanci francouzské státní dopravy. Stávka citelně zasáhla i letecký provoz.³¹ Druhým významným faktorem byl vývoj povětrnostní situace. Nevyzpytatelné a nepříliš příznivé podzimní počasí nad severní Francií, kanálem La Manche a jihem Británie se výrazně zhoršilo a celou oblast zahalila hustá mlha s deštěm, která v průběhu dne dále houstla³².

Letecký provoz z pařížského letiště Le Bourget³³, odkud měli hokejisté odletět, byl proto ochromen. Potvrzují to i slova Eugena Hamese, mluvčího kontrolní stanice na letišti Orly: „*Mlha byla tehdy tak hustá a vytrvalá, že jsme z Paříže nepustili žádné letadlo celé čtyři dny.*“³⁴

Hokejisté však byli pevně rozhodnuti do Londýna odletět. „*Francouzští sportovci, kteří doprovázeli čs. hokejisty na letiště, prohlašují, že hokejisté měli jen jedinou myšlenku, totiž aby co nejdříve byli v Londýně.*“³⁵ Francouzským pořadatelům se nakonec podařilo zajistit malé letadlo soukromé letecké společnosti Mercure, které se stávka státních aerolinií Air France netýkala.³⁶

Podle plánu měli hokejisté do Londýna přicestovat brzy po poledni („*Hned po obědě se vedoucí výpravy vydají tradiční londýnskou mlhou na letiště v Croydonu přivítat Trojákovu partu. Minuty však ubíhají, a spoluhráči stále nikde.*“³⁷), kvůli výše uvedeným komplikacím však byl odlet zpožděn. Poté, co se povedlo zajistit dopravu soukromým letadlem, byl start stanoven na 14 hodin a 30 minut. Kvůli dalším potížím, zejména s převažováním zavazadel, se však start ještě zpozdil.³⁸

³¹ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 181.

³² Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 182.

³³ **Le Bourget.** Nejstarší pařížské letiště, ležící 6,5 km severně od Paříže. Komerční provoz zahájen roku 1919, od roku 1977 začaly být civilní lety přesunovány na novější pařížská letiště Orly a letiště Charlese de Gaulla. Dnes je používáno pouze pro soukromé lety a konají se zde letecké přehlídky.

Zdroje: <http://www.airspotter.net/lfpb.php>, převzato dne 15. 4. 2008

<http://www.aeroportsdeparis.fr/Adp/en-GB/Groupe/Presentation/Histoire/De1945A981>, převzato 15. 4. 2008

³⁴ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 182.

³⁵ Nsgn. O zájezdu našich hokejistů do Paříže a Londýna. *Lidová demokracie*, 13. 11. 1948, s. 2.

³⁶ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 182.

³⁷ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 179.

³⁸ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 182.

1.5 Pravděpodobný průběh letu a havárie

Malé dvoumotorové letadlo typu Beechcraft 18, nesoucí označení F – BGAF, pilotoval René de Narbonne, jeden z nejlepších francouzských letců.³⁹ Mnoho zkušeností měl také radiotelegrafista a navigátor, druhý člen posádky.⁴⁰

Letadlo mělo před sebou cestu z Paříže do Londýna, vzdálenost vzdušnou čarou je asi 400 kilometrů. Let měl trvat přibližně devadesát minut. Letadlo však natankovalo palivo až na šest hodin letu.⁴¹

Beechcraft s šesti hokejisty a dvěma členy posádky odstartoval z pařížského letiště Le Bourget v 16 hodin a 28 minut.⁴² Pilot po startu nabral kurs přibližně na sever.

Další informace jsou pouze útržkovité a rozcházejí se. O průběhu letu uvádějí různé zdroje následující:

16:28 – letadlo startuje z pařížského letiště Le Bourget

17:39 – poslední hlášení zachycené letištěm Le Bourget: letoun ve vzdušném prostoru mezi městy Rouen a Evreux

18:00, podle některých zdrojů **18:30** – hlášení, zachycené údajně stanicí v Orléansu: poloha letadla cca 80 km jihozápadně od Paříže, mezi Paříží a Le Mans⁴³

cca 19:00 - neověřená informace z břehů jižní Anglie: malé letadlo, letící nízko v mlze nad pobřežím a pravděpodobně hledající místo k přistání; bylo slyšet pouze krátkou dobu a beze stopy zmizelo⁴⁴

Poslední ověřené hlášení, zachycené Paříží v 17:39 uvádí, že se letoun nacházel přibližně v prostoru mezi městy Rouen a Evreux. Pak se údajně odhlásil pařížskému letišti, spojení s Londýnem však již nenavázal.⁴⁵ Letadlo poté beze stopy zmizelo. Následující několikadenní pátrání nepřineslo žádný výsledek – nebyly nalezeny žádné pozůstatky stroje, žádná těla cestujících, žádná zavazadla či podobné indicie, které by mohly objasnit, co se s Beechcraftem skutečně stalo. O trase letu tak můžeme pouze spekulovat.

---

³⁹ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 182.

⁴⁰ Jenšík, Miloslav. *Než přišel Dominátor: Galerie brankářů českého hokeje*. Praha : Olympia, 1999, s. 54.

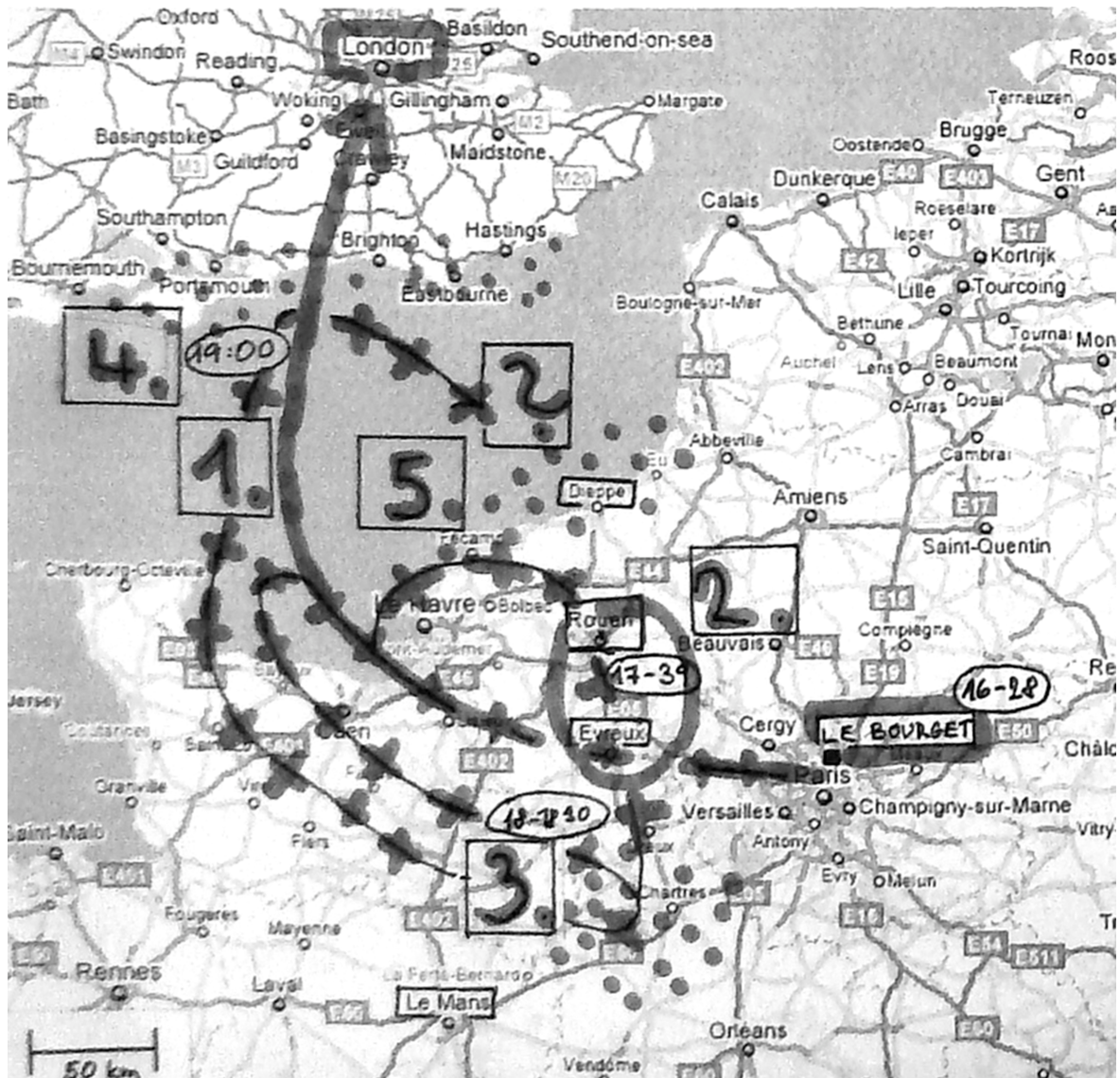
⁴¹ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 182.

⁴² Jenšík, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001, s. 146.

⁴³ Nesg. Žádná stopa po letadle : Dnes se pokračuje v pátrání. *Mladá fronta*, 10. 11. 1948, s. 6.

⁴⁴ Nesg. Žádná stopa po letadle : Dnes se pokračuje v pátrání. *Mladá fronta*, 10. 11. 1948, s. 6.

⁴⁵ Nesg. Žádná stopa po letadle : Dnes se pokračuje v pátrání. *Mladá fronta*, 10. 11. 1948, s. 6.

- 1** plánovaná (plná čára) a pravděpodobná (křížkovaná čára) trasa letu
- 2** oblast Rouen – Evreux: poslední ověřené zachycené hlášení v 17:39
- 3** oblast Le Mans – Paříž: hlášení cca 18 – 18:30
- 4** jižní pobřeží Anglie: neověřené svědectví, cca 19:00
- 5** oblast Dieppe – podle franc. úřadů pravděpodobné místo havárie
- ?** pravděpodobné místo havárie

Domnívám se, že právě hlášení v 17:29 můžeme považovat za klíčové. Města Rouen a Evreux leží blízko pobřeží kanálu La Manche, tedy v místech, kudy pravděpodobně vedla zamýšlená trasa letu. Podle některých domněnek je možné, že pilot poznal, že let za tak špatného počasí je příliš velkým rizikem a rozhodl se pro návrat do Paříže.⁴⁶ Pokud by však stroj havaroval nad francouzskou pevninou, nemohl by zmizet beze stopy, trosky letadla by byly objeveny při pátrání.

Pravděpodobněji se proto jeví možnost, že letadlo havarovalo někde nad kanálem La Manche, případně nad pobřežím, které je místy lemováno bažinami. V těch by letadlo mohlo beze stop zmizet během několika minut. K této možnosti se přiklání i Augustin Bubník, jeden ze členů mužstva: „*Osobně si myslím, že nespadli do vody, ale někde na pobřeží. Staří vojáci, kteří tam za války bojovali, nám vysvětlovali, že tam byly obrovské bažiny.*“⁴⁷

Podle mého názoru do této teorie zapadá i neověřené hlášení z Anglie, kde se prý kolem 19. hodiny snažilo nouzově přistát malé letadlo. Pokus o přistání evidentně selhal a pilot, který v mlze možná ztratil orientaci, otočil stroj zpět nad kanál La Manche. Poté letadlo nejspíše havarovalo nad mořem nebo někde nad pobřežními bažinami: „*Po pátrání francouzských pobřežních hlídek zbyla rovněž nepotvrzená domněnka, že letadlo havarovalo pravděpodobně v oblasti přístavu Dieppe.*“⁴⁸

Osudný let tedy mohl proběhnout například takto: (Zdůrazňujeme však, že jde o pouhou autorčinu spekulaci na základě známých faktů.) Letadlo odstartovalo v 16:27 z Paříže a nabralo směr na Cherbourg. Poté však pilot zjistil, že je let skutečně příliš velkým rizikem a snažil se vrátit do Paříže. V houstnoucí mlze však ztratil orientaci. Tak se letadlo mohlo dostat jihovýchodně od Paříže, kde bylo údajně zaznamenáno kolem 18. hodiny. Dezorientovaný pilot nabral znovu kurs na sever a možná dolétl až nad anglické pobřeží (viz neověřené hlášení v 19:00), kde se neúspěšně pokusil nouzově přistát. Poté nejspíše otočil letadlo zpět nad kanál La Manche, kde se zřítíl buď do vody, nebo po přeletu kanálu ztroskotal nad francouzskými pobřežními bažinami.

Tuto teorii potvrdil také nález dvou těl přibližně rok po zmizení letadla. V jednom z těl, nalezených u francouzského pobřeží, byl údajně identifikován pilot letadla René de Narbonne. Zda šlo skutečně o pozůstatky obětí této nehody, to už stoprocentně prokázat nelze. Identifikace podle DNA, která by se nabízela k využití dnes, nebyla tehdy známa.

---

⁴⁶ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 182.

⁴⁷ Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

⁴⁸ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 182.

1.6 Oběti katastrofy

1.6.1 *René de Narbonne (1912-1948)*

Pilot zmizelého Beechcraftu se o letectví zajímal již od mládí. V roce 1937 získal pilotní licenci. Za druhé světové války odešel do Anglie, kde působil jako pilot RAF.⁴⁹ Po válce se vrátil zpět do Francie. Významných úspěchů dosáhl i na poli sportovního letectví. Jako první přišel s nápadem založit soukromou společnost, poskytující nájemnou leteckou přepravu malými letadly. Tento nápad také realizoval, když se stal zakladatelem, spolujednatel a hlavním pilotem soukromé letecké společnosti Mercure. Do dějin letectví vstoupil jako jeden z nelepších francouzských válečných a sportovních pilotů. Okrajově také působil jako spisovatel (autor knihy o historii francouzského letectví – *Aviation de France*, 1945⁵⁰; *Baliseurs de Ciels*, 1945) a novinář.⁵¹

O **navigátorovi a radiotelegrafistovi** se zdroje bohužel nezmiňují. Neuvádějí ani jeho jméno. Omezují se na konstatování, že byl v oblasti letecké navigace a radiokomunikace velmi zkušený.⁵²

Kromě dvou členů posádky byla na palubě letounu šestice československých hokejistů. Pět z nich bylo držitelem titulu mistrů světa z roku 1947 a stříbrnými medailisty z olympijských her ve Svatém Mořici v roce 1948.

---

⁴⁹ <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/520581-letecka-havarie-ceskoslovenskych-hokejistu>
Převzato dne 20. 4. 2008

⁵⁰ <http://www.galaxidion.com/home/catalogues.php?LIB=keimola&CAT=113> . Převzato dne 20. 4. 2008

⁵¹ <http://pdennez.free.fr/hommes/html/h081.html> . Převzato dne 20. 4. 2008

⁵² Jenšík, Miloslav. *Než přišel Dominátor: Galerie brankářů českého hokeje*. Praha : Olympia, 1999, s. 54.

1.6.2 Zdeněk Jarkovský, # 15 (1918-1948)

Třicetiletý brankář pocházel z Nového Bydžova, kde také s hokejem začínal. V roce 1939 přestoupil do 1. ČLTK Praha, pro který se stal především díky svému klidu a postřehu spolehlivou oporou. Po skončení 2. světové války byl povolán do reprezentace, kde většinou dělal náhradníka Bohumilu Modrému. Nastoupil k celkem sedmi reprezentačním startům.⁵³ Jako brankářská dvojka také získal zlatou medaili z mistrovství světa v Praze a stříbrnou z olympijských her ve Svatém Mořici.⁵⁴

1.6.3 Miloslav Pokorný, # 12 (1926-1948)

Pokorný byl jedním z nejnadějnějších obránců poválečného období. Dokázal se prosadit i v útoku. V rámci reprezentace nastoupil k devatenácti utkáním, v nichž vstřelil čtyři branky.⁵⁵ Smrti při letecké nehodě málem unikl, když jej těsně před odletem o rok mladší Augustin Bubník žádal, aby si vyměnili pasy a aby Pokorný odletěl místo Bubníka do Londýna již v neděli. Pokorný to však odmítl. (Bubník chtěl vidět noční Paříž, kterou již Pokorný znal. Také se chtěl setkat se svou bývalou přítelkyní, která po únoru 1948 odešla i s rodinou do exilu.⁵⁶)

---

⁵³ <http://www.iihf.wz.cz/1948.html> . Převzato dne 20. 4. 2008.

⁵⁴ Jenšík, Miloslav. *Než přišel Dominátor: Galerie brankářů českého hokeje*. Praha : Olympia, 1999, s.51-53.

⁵⁵ <http://www.iihf.wz.cz/1948.html> . Převzato dne 20. 4. 2008.

⁵⁶ Macků, Jirí. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 238.

1.6.4 Karel Stibor, # 7 (1924-1948)

Odchovanec klubu LTC Praha byl jednou z největších nadějí poválečné hokejové scény, šikovný a průbojný střední útočník s obrovským přehledem o hře. Po reprezentační pauze zaviněné válkou nechyběl v jediném mezistátním utkání.⁵⁷ Nastoupil tak v celkem třidvaceti reprezentačních utkáních, v nichž vstřelil 14 branek.⁵⁸ Byl členem týmu mistrů světa z roku 1947 i držitelem stříbrné olympijské medaile z roku 1948. Založit rodinu nestihl, letecká katastrofa jej zastihla krátce před svatbou.⁵⁹

1.6.5 Vilibald Šťovík, # 3 (1917-1948)

Spolehlivý obránce pražského LTC byl mimo led příjemným a přátelským člověkem s uhlazeným chováním, díky němuž si od spoluhráčů vysloužil přezdívku Markýz. Na mezinárodní hokejové scéně se objevil již před válkou.⁶⁰ Připsal si 34 reprezentačních startů, během nichž vstřelil tři branky.⁶¹ Šťovík byl držitelem titulu mistra světa z roku 1947 a stříbrné olympijské medaile z roku 1948.

1.6.6 Zdeněk Švarc (1919-1948)

Téměř třicetiletý obránce pražského 1. ČLTK byl v národním mužstvu „nováčkem“, měl za sebou pouhé dva reprezentační starty bez vstřelené branky.⁶² Zájezd do Francie a Anglie byl pro něho prvním zahraničním výjezdem s reprezentací.⁶³ S hokejem začínal v týmu LTC Žižkov.⁶⁴

⁵⁷ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 183.

⁵⁸ <http://www.iihf.wz.cz/1948.html> . Převzato dne 20 4. 2008.

⁵⁹ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 183.

⁶⁰ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 183.

⁶¹ <http://www.iihf.wz.cz/1948.html> . Převzato dne 20 4. 2008.

⁶² <http://www.iihf.wz.cz/1948.html> . Převzato dne 20 4. 2008.

⁶³ Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

⁶⁴ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 184.

1.6.7 Ladislav Troják, # 9 (1914-1948)

Ladislav Troják vešel do historie jako první Slovák v československém národním mužstvu. Byl to jeden z nejlepších útočníků své doby, hrával na pravém křídle. V reprezentaci nastoupil k pětasedmdesáti zápasům, v nichž si připsal sedmatřicet vstřelených branek.⁶⁵ Během své dlouhé hokejové kariéry se dvakrát zúčastnil olympijských her a šestkrát hrál na mistrovství světa.⁶⁶ Z mistrovství světa v roce 1947 a olympijských her v roce 1948 si odvezl zlatou a stříbrnou medaili.

Byl to nejstarší hráč týmu a jeden nejzkušenějších reprezentantů. Troják byl velmi oblíbený jak mezi spoluhráči, tak mezi hokejovými příznivci. Augustin Bubník na něj vzpomíná takto: „*Láďa Troják byl vynikající člověk. Byl mi takovým tátou a rádcem. Já byl benjamínek a on byl nejstarší. Pamatuju si, jak mu jednou můj táta řekl: "Ladíku, tak abys na něj dal pozor! A jak bude zlobit, tak mu klidně jednu střihni!"*⁶⁷

Reprezentační zájezd do Anglie pro něj měl být jednou z posledních akcí, již nějakou dobu totiž zvažoval ukončení hráčské kariéry a chtěl se stát trenérem. Kvůli nutnosti vstoupit do komunistické strany však začátek trenérské dráhy stále odkládal.⁶⁸ Při zájezdu do Francie byl vedením pověřen dohledem na pětici spoluhráčů. Po jeho smrti byla jeho rodina – manželka a dcera Jana – vystaveny dlouhodobým represím ze strany vládnoucího režimu. Ladislav Troják byl v roce 2002 in memoriam uveden do Síně slávy slovenského hokeje. Jeho jméno nese hokejová aréna v Košicích, kde se narodil.⁶⁹

---

⁶⁵ <http://www.iihf.wz.cz/1948.html> . Převzato dne 20. 4. 2008.

⁶⁶ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 183.

⁶⁷ Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

⁶⁸ Macků, Jiří. *Na oltáři komunismu*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2005, s. 139.

⁶⁹ *Steel Arena: Ladislav Troják*. <http://www.steelarena.sk/index.php?context=295&p=186>
Převzato dne 20. 4. 2008.

1.7 Zápas v Londýně, čekání a návrat do Československa

Jak již bylo zmíněno, osm hráčů (Modrý, O. Zábrodský, Sláma, V. Zábrodský, Bubník, Roziňák, Kobranov, Hainý) s doprovodem tří členů realizačního týmu (trenér Antonín Vodička, technický vedoucí František Cvetler, hlavní vedoucí Jaroslav Pernica⁷⁰) odletělo z Paříže do Londýna již v neděli odpoledne. Večer se tato část výpravy ubytovala po klidném letu poloprázdným linkovým spojem. Tento fakt se stal předmětem spekulací, zda tragédii nešlo zabránit: „*Po letech to připomene Václav Roziňák: ‚Vzpomínám si, že spoluhráči bez anglického víza, kteří museli zůstat v Paříži, to chtěli risknout a letět s námi. Ale Cvetler to nedovolil s poukazem, že by pak v Londýně museli hodiny čekat v transitu a nestihli by třeba začátek zápasu.‘*“⁷¹

V pondělí dopoledne odjeli hráči do wembleyské haly na rozbruslení, poté je autobus v husté mlze odvezl zpět do hotelu na oběd.⁷² Jeden z vedoucích hned po obědě vyrazil na letiště v Croydonu, kde očekával přilet šestice hráčů, zdržených v Paříži.⁷³ Jak již však bylo řečeno, letecký provoz z Francie byl ochromen a reprezentační mužstvo se posily nedočkalo.

Večer tedy nastoupil československý tým ve wembleyské hale Empire Pool v počtu pouhých osmi hráčů. Do branky se postavil Bohumil Modrý, obranu tvořili Oldřich Zábrodský, Miroslav Sláma a Přemysl Hainý, v útoku nastoupili Vladimír Zábrodský, Augustin Bubník, Václav Roziňák a Vladimír Kobranov. Šest hráčů do pole a dva na střídání. Československý tým však i v takto oslabené sestavě odehrál výborný zápas a porazil anglickou reprezentaci 5:3. Největší zásluhu na vítězství měli útočník Vladimír Zábrodský, který vstřelil tři branky, a brankář Bohumil Modrý, který tým podržel zejména při závěrečném tlaku Angličanů, kdy už oslabené československé mužstvo dohrávalo z posledních sil.⁷⁴

Hráči se však z výhry neradovali. Celé odpoledne marně čekali na přilet šesti spoluhráčů. Poté, co informace z Francie potvrdily, že letadlo skutečně odstartovalo, čekal jeden z vedoucích výpravy na croydonském letišti, aby šest posil rychle dovezl do haly a hráči mohli do zápasu naskočit dodatečně.⁷⁵

---

⁷⁰ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 177.

⁷¹ Macků, Jiří. *Na oltáři komunismu*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2005, s. 136.

⁷² Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

⁷³ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 179.

⁷⁴ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 179.

⁷⁵ Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

Za Anglii nastoupilo patnáct hráčů, převážně naturalizovaní Kanadáné, kteří v Anglii obvykle působili ke konci kariéry. Do druhé třetiny však mužstvo Anglie nastoupilo ve stejném počtu jako Československo, na ledě se střídalo pouze osm hokejistů. „*Ostatní seděli na střídačce, na sobě deky a my nevěděli proč - jestli to je projev gentlemanství, když viděli, že nás je jen taková hrstka...*“⁷⁶ vzpomíná Augustin Bubník. Československé mužstvo mělo i v cizí hale překvapivou podporu publika, jak vzpomínal po letech Václav Roziňák: „*Při nástupu do druhé třetiny nás diváci dokonce poplácávali po rameni jako nějaké hrdiny.*“⁷⁷ Další překvapení přišlo po skončení zápasu, kdy si hráči obou týmů podávají ruce. Angličané československému mužstvu neblahopřáli k vítězství, ale vyjadřovali lítost a upřímnou soustrast.⁷⁸ Hráči však dosud nevěděli, co se stalo, protože téměř nikdo z mužstva neuměl anglicky.

Po odchodu do šatny vedoucí výpravy mužstvu konečně sdělili, co se děje. Po druhé třetině předseda anglického hokejového svazu John Ahearne rozhlasem na stadionu oznámil, že zbytek československého mužstva měl přicestovat letadlem, které odstartovalo, ale dosud nedoletělo.⁷⁹

Šokované mužstvo se vrátilo do hotelu, spát však nešel nikdo. Z letiště přišla zpráva, že po letadle bylo vyhlášeno pátrání. „*Seděli jsme v hale u krbu a čekali a čekali. Jakmile zazvonil telefon, mysleli jsme si, že někdo volá, že se našli...*“ popsal těžkou noc Augustin Bubník. K ránu šli někteří hráči přece jen na několik hodin spát, jiní se stále snažili získat jakoukoli informaci o šesti pohřešovaných spoluhráčích. Marně.

Anglické turné bylo následujícího dne, 9. listopadu, okamžitě odvoláno. Čtyři zápasy, které mělo mužstvo odehrát, byly bez náhrady zrušeny, ač bylo všude vyprodáno. Československá reprezentace se poté s Anglií už nikdy na mezinárodním poli neutkala.⁸⁰

---

⁷⁶ Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

⁷⁷ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 179.

⁷⁸ Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

⁷⁹ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 179.

⁸⁰ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 180.

Osm hráčů a vedení výpravy se ve středu 10. listopadu vrátilo letadlem do Prahy. Mlha stále nepolevovala, při startu nebylo vidět na sto metrů.⁸¹ Několikahodinová cesta z Londýna byla pro celý tým velmi těžká. „*Když jsme tou starou dakotou letěli, seděli jsme všichni u okýnek a koukali dolů, jestli náhodou někde něco neuvidíme nebo jestli někdo neobjeví někde plovoucí letadlo - blázniví jsme byli...*“⁸², vzpomínal na návrat Augustin Bubník.

Na ruzyňském letišti na osiřelou výpravu nikdo nečekal. V tisku se sice informace o tragédii objevily, zpráva o návratu však byla publikována až ve středu – tedy v den, kdy se hokejisté vrátili. Přesná hodina návratu navíc nebyla známa.

Nikdo z vedení hokejového svazu neprojevil sebemenší zájem o osud rodin šestice obětí. Zprávu o pravděpodobné smrti jejich příbuzných museli pozůstalým sdělit sami hokejisté, kteří se ze zájezdu vrátili: „*Šel jsem za paní Trojákovou a vysvětloval jsem jí to všechno, co se stalo, jak k tomu došlo a proč se jim nevrátil táta. Pak jsme šli ke Stiborům, Karel Stibor byl o dva roky starší než my, byli jsme taková parta. Stiborovi měli v Libni staré železo a šrot, Karlíkovy rodiče jsme znali. Zašel jsem i za panem Pokorným, byl to švec a měl malinký krámeček v Praze 7 na Strossmayerově náměstí. Měl jediného syna, Milu. Pan Pokorný byl mým vedoucím mužstvem, když jsem hrál za dorost. S jeho synem Milou jsem vyrůstal. Takže to byly moje tři návštěvy, ty ostatní kluky jsem moc neznal. Chodit k rodinám bylo hrozné, ale byla to naše povinnost,*“⁸³ vzpomíná Augustin Bubník.

---

⁸¹ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 180.

⁸² Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

⁸³ Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

1.8 Dokončení hokejové sezony 1948 – 1949

a osudy dalších reprezentantů

Ztráta šesti kvalitních hráčů byla pro reprezentaci tragédií. Mužstvo se muselo vzpamatovat z psychického otřesu, trenéři však především museli velmi rychle doplnit sestavu. V době, kdy se běžně hrávalo na dvě obrany a útoky byla takováto ztráta velmi citelná. „*Tým jsme doplnili hráči Budějovic, ať už to byl Pícha, Mizera, Vacovský nebo Macelis,*“⁸⁴ jmenuje nově povolane posily Augustin Bubník.

Obětmi letecké katastrofy však výčet reprezentačních ztrát té sezony neskončil. Na přelomu roku vycestoval LTC Praha do Švýcarska na tradiční Spenglerův pohár. Tým obhájil své vítězství z předchozích dvou let.⁸⁵ Když pak hokejisté po posledním zápase 31. prosince slavili svůj triumf i konec roku, dostavila se za nimi skupina návštěvníků. Tvořily ji vesměs hokejové osobnosti, které změna režimu přiměla k emigraci – například bývalý skvělý útočník Josef Maleček nebo bývalý předseda LTC Jaromír Citta.⁸⁶ Ti přednesli nejstarším hokejistům mužstva návrh: Pojd'te do emigrace! Založíme exilovou hokejovou reprezentaci, seženeme vám civilní zaměstnání.⁸⁷

„Staří“ hráči, Modrý, bratři Zábrodští a Sláma, s emigranty o otázce odchodu do exilu dlouze diskutovali a nakonec se usnesli, že o případné emigraci rozhodne celé mužstvo. Večerní hlasování skončilo v poměru osm pro a šest proti, což znamenalo, že se klub do Československa vrátí. Dva hráči, obránci Oldřich Zábrodský a Miroslav Sláma, však i přesto mužstvo opustili a zůstali ve Švýcarsku.⁸⁸ Reprezentace tak přišla o další dva velmi zkušené hráče.

(Informace o hlasování se později dostala na veřejnost. Úvahy o odchodu do exilu se o rok a něco později, při vykonstruovaném politickém procesu s většinou reprezentace, staly jedním z hlavních bodů obžaloby. Na jejím základě bylo jádro úspěšného mužstva – špičkoví hráči jako Modrý, Bubník, Konopásek nebo Roziňák – odsouzeno k trestům odnětí svobody v rozsahu 6 – 15 let.)

Reprezentace brzy po návratu z nešťastného francouzsko-anglického zájezdu pokračovala v přípravě na mistrovství světa. Koncem listopadu se dvakrát utkala

---

⁸⁴ Rozhovor s Augustinem Bubníkem.

⁸⁵ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 183–184.

⁸⁶ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 184.

⁸⁷ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 187.

⁸⁸ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 188–189.

se Švýcarskem, ze zahraničního zájezdu si přivezla jedno vítězství a jednu prohru. Švýčari vzápětí přijeli do Prahy, kde však utrpěli dvě porážky.⁸⁹

Také ve zbývajících čtyřech mezistátních zápasech před mistrovstvím světa, hraných již na začátku roku 1949, obstálo československé mužstvo velmi dobře. Reprezentace si připsala tři výhry (dvakrát Rakousko, jednou USA) a pouze jednu prohrála s mužstvem USA.⁹⁰

16. mistrovství světa v ledním hokeji se konalo v únoru 1949 ve švédském Stockholmu. Československá reprezentace tam odcestovala v této sestavě: Modrý, Jirka – Trousílek, P. Hainý, O. Němec, Macelis, Vacovský – Roziňák, V. Zábrodský, Konopásek, Kobranov, Bouzek, Bubník, Mizera, Pícha, Marek, Charouzd.⁹¹

Národní mužstvo v průběhu turnaje hrálo velmi dobře, připsalo si pět výher a prohrálo pouze dvakrát, s domácími Švédy a se Spojenými státy americkými. V náročném zápase reprezentace dokonce vybojovala vítězství 3:2 nad Kanadou. Bylo to poprvé, kdy evropský tým porazil Kanadany na světovém šampionátu.⁹²

K rozhodujícímu závěrečnému zápasu nastoupili českoslovenští hokejisté proti Švédsku. Domácím na úvod turnaje podlehl 2:4, napodruhé však nezaváhali. Díky jasné výhře 3:0 se mužstvo Československa stalo podruhé v historii mistrem světa.

Tým, který přes všechny ztráty dokázal po dvou letech opět vybojovat nejcennější medaile, přivítaly doma davy lidí. Ministr Václav Kopecký prohlásil v uvítacím projevu na pražském Wilsonově nádraží: „*Chci vás ujistit, že celý národ, pracující lidé, dělníci, všechna mládež sledovali s nebyvalým napětím vaše zápolení na ledě a zahrnou vás vděčnou láskou za váš světový úspěch.*“⁹³

„Vděčná láska“ vládnoucího režimu se projevila v plném rozsahu za pouhý rok, v březnu 1950. Místo aby úřadující mistři světa odjeli obhajovat titul na světový šampionát do Anglie, zdržel je režim doma pod záminkou problémů s vystavením víz a nakonec jim nedovolil vycestovat vůbec.⁹⁴ Frustrovaní hráči se sešli v hospodě poblíž Národního divadla, kde, posílnění alkoholem, začali „vést protirežimní řeči“ a nakonec se dva reprezentanti poprali s přivolanými agenty StB.⁹⁵ To byla dostatečná záminka k tomu, aby byla většina hráčů pozatýkána.

---

⁸⁹ Jenšík, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001, s. 414.

⁹⁰ Jenšík, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001, s. 414.

⁹¹ Jenšík, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001, s. 414.

⁹² Jenšík, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001, s. 149.

⁹³ Jenšík, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001, s. 150.

⁹⁴ Jenšík, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001, s. 154.

⁹⁵ Macků, Jiří. *Obětovaní šampioni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 213-215.

Následovaly týdny a měsíce krutých výslechů, před veřejností přísně utajený soudní proces a nakonec uvěznění jádra mužstva. 7. října 1950 byl zveřejněn rozsudek: za zločin velezrady, zločin napomáhání k pokusu neoprávněného opuštění republiky, přečin hanobení ústavních činitelů a řadu dalších provinění bylo jedenáct hráčů odsouzeno dohromady k téměř 75 letům za mřížemi.⁹⁶

Téměř nic z procesu neproniklo na veřejnost, ačkoli skoro kompletní tým mistrů světa zmizel ze světa. Po několika letech ve věznicích a uranových dolech byli sice hokejisté tiše propuštěni, ke špičkovému hokeji na mezinárodní úrovni se však už nikdo z nich nevrátil.

---

⁹⁶ Macků, Jirí. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 253–254.

1.9 Fámy o emigraci obětí nehody, osudy pozůstalých

Brzy po návratu části reprezentace z Londýna se začaly objevovat fámy o emigraci hokejistů. Z velké části se na jejich šíření podílel i vládnoucí režim. Objevovaly se zvěsti, že šestice hráčů nezahynula při neštěstí, ale pouze tímto maskovala svůj útěk do exilu, případně se dopustila únosu letadla: „...nezvěstní jsou ve skutečnosti zločinci, kteří ke své emigraci zvolili odpornou formu leteckého pirátství.“⁹⁷

Teorii o emigraci však dlouho věřili také samotní hokejisté, kamarádi zmizelých hráčů. Na následujících zahraničních zájezdech se snažili od známých v exilu získat jakoukoli informaci o životě šestice pohřešovaných. „*Celý kolektiv si strašně přál někde zachytit zprávu o životě těchhle chlapců,*“⁹⁸ vzpomíná Augustin Bubník. „*Stále a stále jsme čekali a mysleli, že se někdo z nich ozve, že někdo po někom vzkáže: ‚Kluci, jsme naživu a hrajeme v Kanadě nebo Americe.‘*“⁹⁹

Fámy ještě nabraly na síle poté, co do exilu odešli také Oldřich Zábrodský, Miroslav Sláma a později i Jaroslav Drobný. Prosakovaly zvěsti, že se tito hráči přidali k šestici zmizelých a zakládají v zahraničí jádro exilového reprezentačního mužstva. To však bylo za tehdejší situace nesmyslné – v exilu nebylo pro podobné aktivity dostatečné zázemí. Emigranti se museli potýkat s problémy ryze existenčními a kulturními, museli si zvykat na nové prostředí, shánět si práci, učit se jazyk. Na záliby, jako byl hokej, nebyl čas. V exilu by se stěží našel „dobrodinec“, který by byl schopen a ochoten podporovat celé mužstvo, aby to mohlo hrát hokej.

Těmto fámám však nevěřili jenom spoluhráči a sportovní příznivci, ale bohužel také vládnoucí režim. Ten z obětí neštěstí udělal zrádce komunismu a začal se mstít na pozůstalých.

Snad nejtragičtější osud měla rodina Ladislava Trojáka. Ten již dříve kategoricky odmítal vstoupit do komunistické strany, nyní tedy byl označen za emigranta a jeho manželka a dcera se staly na dlouhou dobu terčem teroru. Jejich dům v pražských Radlicích hlídali agenti StB¹⁰⁰, paní Trojáková nemohla dlouho najít práci. Trojákově dceři Janě bylo v době otcovy smrti asi sedm let. „*Své si vytrpí i nic nechápající děvčátko, setkávající se ve škole s nezájmem i opovržlivými pohledy. Pro jedny je z rodiny emigranta,*

---

⁹⁷ Macků, Jiří. *Na oltáři komunismu*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2005, s. 137.

⁹⁸ Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

⁹⁹ Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

¹⁰⁰ Macků, Jiří. *Na oltáři komunismu*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2005, s. 139 – 140.

pro druhé fakanem bez fotra. Ještě po roce, ve druhé třídě, dostane za ‚zradu‘ oplakávaného táty facku od samotného soudruha ředitele.“¹⁰¹ Jana Trojáková v roce 1969 emigrovala do USA, kde žije dodnes. Do Česka a na Slovensko se téměř nevrací.¹⁰²

Podobné osudy měli i ostatní pozůstali. Velké problémy měly i rodiny dvou mladých hráčů, kteří v době své smrti absolvovali povinnou vojenskou službu – Karla Stibora a Miloslava Pokorného. „*Stali se z nich vojenští zběhové. Dlouhé a dlouhé roky na nich byl černý kal, že někam emigrovali*“,¹⁰³ říká Augustin Bubník.

Represe vůči rodinám zmizelých hokejistů po letech přiznal i samotný režim. „*Až po dlouhých dvaceti letech, a to ještě jenom vzhledem k politické situaci a z přinucení, se k tragédii vrátí i odpovědní činitelé sekce. Její předseda Zdeněk Andršt píše v dubnu 1968 redakci Čs. sportu: ‚Ústřední sekce ledního hokeje se usnesla 4. dubna 1968 navrhnout rehabilitační komisi ÚV ČSTV, aby se zabývala i případy nesprávného jednání s rodinnými příslušníky po hráčích národního mužstva, kteří zahynuli v roce 1948 při katastrofě letadla.‘*“¹⁰⁴

Pozůstali oběti byli vystaveni represím, režim je sledoval, vyslýchal a kontroloval jim zahraniční poštu. Hokejisté, přátelé pohřešovaných, se však s podobným jednáním poněkud paradoxně nesetkali, jak potvrzuje Augustin Bubník: „*Nás v téhle souvislosti nikdy nikdo nevyšetřoval nebo nevyslýchal. Věděli jsme ale, že to byl nesmysl, ti kluci se na nic nepřipravovali. Když jsme se loučili před odletem do Anglie, vybrali od nás peníze, že vyrazí na bleší trh a přivezou nám dárky do Londýna...*“¹⁰⁵

Fámy a zvěsti kolovaly déle než rok. „*Fáma zarputile žije i poté, kdy vody Lamanšského průlivu vydají dvě těla a v jednom je údajně identifikován kapitán zmizelého Beechcraftu. Po tak dlouhém pobytu ve vodě přece může dojít k mýlce, utěšují se kamarádi. Když však francouzská pojišťovna vyplatí vdově de Narbonnové životní pojistku je jasné, že tentokrát se rozplynula i poslední špetka naděje.*“¹⁰⁶

---

¹⁰¹ Macků, Jiří. *Na oltáři komunismu*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2005, s. 140

¹⁰² Macků, Jiří. *Na oltáři komunismu*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2005, s. 138.

¹⁰³ Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

¹⁰⁴ Macků, Jiří. *Na oltáři komunismu*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2005, s. 137.

¹⁰⁵ Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

¹⁰⁶ Macků, Jiří. *Na oltáři komunismu*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2005, s. 138.

1.10 Pátrání po zmizelém letadle

Hned 8. listopadu, okamžitě poté, co bylo letadlo společnosti Mercure prohlášeno za pohřešované, zahájila francouzská i anglická strana pátrání. To probíhalo především vizuálně – z pátracích letadel a lodí. Letadla v té době totiž ještě neobsahovala černé skříňky, které po nehodě vysílají signál, podle kterého je možné trosky najít. Toto zařízení bylo vynalezeno a do letadel začalo být umisťováno až v padesátých letech.¹⁰⁷

Průběh pátrání velmi podrobně popisuje dobový tisk: „*Když nedoletěli do Londýna, byla ihned zalarmována pátrací služba. Všechny lodě a letadla dostaly příkaz k pátrání. Britské ministerstvo letectví nařídilo pohotovost všech pobřežních stráží a brzo ráno se k pátrání připojila britská vojenská letadla, která měla nad Kanálem cvičení. Na francouzské straně vzlétla z Cherbourgu a Bordeaux vojenská letadla, aby pátrala na pobřeží. Všechny akce byly ztěžovány silným větrem a deštěm. Na rozkaz britské námořní admirality projelo 20 motorových člunů Kanál oběma směry.*

V úterý večer oznámilo britské ministerstvo civilního letectví, že není dosud žádné stopy po zmizelém letadle, pátrání bylo zastaveno pro špatnou viditelnost a současně však bylo na středu nařízeno nové podrobné pátrání na jihozápadním pobřeží Anglie. Zprávy z Francie potvrdily, že se letadlo na pevnině ještě nenašlo, nad mořem že se bude ve středu pokračovat v pátrání. (...) francouzská admirálita vydala v úterý večer úřední zprávu pro tisk, že se pátrá dále za pomoci britského bombardéra typu Lancaster a dvou stíhaček typu Moskito, jakož i všech pobřežních stráží.“¹⁰⁸

Zprávy z dobového tisku hovoří o tom, že francouzské a britské lodě a letadla pátraly ještě několik dní po zmizení Beechcraftu. Poslední informace se objevila dne 14. listopadu na stránkách Rudého práva, což znamená, že minimálně 13. listopadu se ještě pátralo. Již tehdy však bylo zřejmé, že šance na záchranu osmi pohřešovaných jsou mizivé: „*Odborníci na pařížském letišti Le Bourget jsou již přesvědčeni, že letecké taxi, kterým šest československých hockeyistů chtělo v pondělí odletět z Paříže do Londýna, je definitivně ztracené a že se za husté mlhy bezpochyby zřítilo do průlivu La Manche.“¹⁰⁹*

Pak deníky otiskly oficiální vyjádření Československé obce sokolské, pod kterou spadal hokejový svaz, a tím informování o průběhu pátrání skončilo. Dnes již tedy nelze s určitostí říci, do kdy snahy o vypátrání zmizelého letadla přetrvávaly.

¹⁰⁷ <http://www.aviationnews.com.au/Features/BlackBox.htm> Převzato dne 24. 4. 2008

¹⁰⁸ Nesg. Žádná stopa po letadle : Dnes se pokračuje v pátrání. *Mladá fronta*, 10. 11. 1948, s. 6.

¹⁰⁹ Nesg. O zájezdu našich hockeyistů do Paříže a Londýna. *Lidová demokracie*, 13. 11. 1948, s. 2.

1.11 Pravděpodobné příčiny nehody

Letecká doprava patří podle statistik k nejbezpečnějším druhům přepravy. Pravděpodobnost, že člověk zahyne při letecké katastrofě, je mnohonásobně nižší, než že přijde o život v běžném silničním provozu. Letecká neštěstí nejsou příliš častá. Když však k nehodě dojde, bývají většinou její následky katastrofální a přitáhnou tak pozornost široké veřejnosti. Ani v případě nehody československých hokejistů tomu nebylo jinak.

Snad první otázka, která vyvstane po jakékoli velké katastrofě, se ptá na příčiny. Stejně tomu je i u leteckých neštěstí.

Příčiny leteckých nehod se dají rozdělit do několika kategorií. Internetové stránky Planecrashinfo.com uvádějí tři nejčastější příčiny: **lidské zavinění** (především chyba pilota), **mechanická závada a vliv počasí**.¹¹⁰ Statistika zahrnuje údaje o leteckých nehodách civilních letadel od padesátých let do současnosti. Podle této statistiky má na svědomí celých šedesát procent všech nehod selhání lidského faktoru. Mechanická závada je příčinou jedenadvaceti procenty havárií. Počasí zapříčiní jedenáct procent leteckých neštěstí. Další vlivy, jako jsou například únosy nebo teroristické útoky, stojí za minimálním počtem leteckých neštěstí.

Jak vyplynulo z předchozích kapitol, v případě havárie československých hokejistů se negativní vlivy sčítaly. Vliv nepříznivého počasí je nesporný, letečtí odborníci se však přiklánějí k názoru, že zásadní chyby udělal pilot letadla René de Narbonne. Koneckonců, nebyť pilotova rozhodnutí vzlétnout ve špatném počasí, nemohlo k nehodě vůbec dojít.

Narbonne však podlehl tlaku šestice hokejistů, která trvala na tom, že se musí do Londýna dostat za každou cenu. Eugene Hames, mluvčí kontrolní stanice v Orly, se vyjádřil takto: „*René de Narbonne byl výtečný letec, ale až moc sebejistý, často podceňoval přísná navigační pravidla. Tentokrát volil zvláštní cestu směrem na Cherbourg. Dopustil se chyby, že letěl ve velmi špatném počasí příliš vlevo. Když někde mezi Paříží a Le Mans poznal složitost situace, měl se raději vrátit.*“¹¹¹

Objevily se také spekulace, že Narbonново malé letadlo bylo přetíženo. Zdroje sice uvádějí, že Beechcraft 18 byl schopen přepravovat šest až jedenáct osob včetně posádky¹¹², přesný údaj však závisí na konkrétním typu a modelu letounu. Letadlem, které pilotoval

---

¹¹⁰ <http://www.planecrashinfo.com/cause.htm> . Převzato dne 25. 4. 2008

¹¹¹ Macků, Jiří. *Obětovaní šampióni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004, s. 182.

¹¹² http://en.wikipedia.org/wiki/Beechcraft_Model_18 . Převzato dne 25. 4. 2008

Narbonne, cestovalo šest pasažerů a dva členové posádky. Je tedy možné, že byl stroj přetížen. Pilot navíc před letem natankoval zbytečně velké množství paliva, což znamenalo další zátěž navíc. Šestice hokejistů s sebou také pravděpodobně vezla náhradní výstroj a osobní zavazadla pro celé mužstvo. Potvrzuje to i Augustin Bubník: „*V Praze jsme museli nechat veškeré naše kufry a bagáž na celý čtrnáctidenní zájezd. Do našeho letadla z Prahy už nechtěli vzít další zavazadla, takže jsme si s sebou museli vzít jen věci na tu jednu noc a na ráno.*“¹¹³

Přesnou příčinu nehody se však odhalit nepovedlo, protože trosky havarovaného stroje nebyly nikdy objeveny. Letadlo sice nepatřilo k nejmenším – zdroje uvádějí, že některá letadla typu Beechcraft 18 měla délku přes deset metrů a rozpětí křídel činilo téměř 15 metrů¹¹⁴. I přesto je však šance, že bude vrak ještě někdy objeven, mizivá. Brání tomu zejména předpoklad, že letadlo zmizelo v pobřežních bažinách na francouzském břehu kanálu La Manche.

---

¹¹³ Vlastní rozhovor s Augustinem Bubníkem.

¹¹⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Beechcraft_Model_18 Převzato dne 25. 4. 2008

1.12 Další letecké nehody v oblasti La Manche

Zajímavý je i fakt, že nehoda československých hokejistů nebyla jediným záhadným leteckým neštěstím, které se v této oblasti odehrálo v poměrně malém časovém rozmezí.

31. července roku 1944 zmizel při průzkumném letu nad jižním pobřežím Francie francouzský letec a především spisovatel Antoine de Saint-Exupéry.¹¹⁵ O příčinách jeho smrti se spekuluje dodnes. Často byla zmiňována možnost, že byl jeho stroj sestřelen. K tomu se přihlásilo hned několik německých pilotů (naposled s tímto tvrzením přišel bývalý válečný letec německé Luftwaffe Horst Rippert ve své připravované vzpomínkové knize¹¹⁶). Podle archivních záznamů však prý žádné zmínky o takovém incidentu neexistují.¹¹⁷

Je proto pravděpodobnější, že se Saint-Exupéryho letadlo zřítilo do moře vinou technické závady či zdravotní indispozice pilota.¹¹⁸ Vzhledem k Saint-Exupéryho duševnímu stavu nebylo možné vyloučit ani sebevraždu.¹¹⁹ V roce 2000 se potápěčům povedlo v moři nedaleko Marseille objevit trosky Saint-Exupéryho letounu. Že šlo skutečně o spisovatelův Lockheed P-38 Lightning, potvrdili v roce 2004 i experti.¹²⁰

Přímo nad kanálem La Manche zmizel 15. prosince 1944 americký hudebník Glenn Miller. Také on přelétal kanál na trase Londýn – Paříž, startoval však z anglické metropole. I jeho letadlo beze stop zmizelo. Koncem devadesátých let se odborníci přiklonili k závěru, že byl jeho stroj náhodně zasažen některou z bomb, které nad lamanšským průlivem odhazovaly spojenecké bombardéry při návratu z misí v Německu.¹²¹

---

¹¹⁵ Webster, Paul. *Život a smrt malého prince*. Plzeň: Mustang, 1995, s. 6.

¹¹⁶ Žák, Michal. *Sestřelil jsem Saint-Exupéryho, tvrdí v knize pilot luftwaffe*. http://zpravy.idnes.cz/sestrelil-jsem-saint-exuperyho-tvrdi-v-knize-pilot-luftwaffe-p6e-/zahranicni.asp?c=A080317_161558_zahranicni_miz Převzato dne 30. 4. 2008.

¹¹⁷ Bobek, Jan. *Saint-Exupéryho nikdo nesesřelil, vyplývá z archivních dokumentů*. http://ihned.cz/109-23633160-on-exup%E9ry-000000_d-6c Převzato dne 30. 4. 2008.

¹¹⁸ Bobek, Jan. *Saint-Exupéryho nikdo nesesřelil, vyplývá z archivních dokumentů*. http://ihned.cz/109-23633160-on-exup%E9ry-000000_d-6c Převzato dne 30. 4. 2008.

¹¹⁹ Macků, Jiří. *Na oltáři komunismu*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2005, s. 134.

¹²⁰ Vodička, Milan. Našli vrak letounu Saint-Exupéryho. *Mladá fronta DNES*, 8. 4. 2004, s. 12.

¹²¹ Macků, Jiří. *Na oltáři komunismu*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2005, s. 134.

ČÁST II.

Mediální analýza

2.1 Letecká katastrofa jako předmět zájmu zpravodajství

Letecká neštěstí, jako ostatně všechny ostatní katastrofy, jsou vždy událostmi, které přitahují pozornost médií, respektive široké veřejnosti. Jsou-li jejich oběťmi veřejně známé osobnosti, tento zájem ještě vzrůstá.

Hlavní rys všech nehod, tragédií a katastrof, **negativita**, je podle některých mediálních teoretiků jednou ze zpravodajských hodnot. (Zpravodajské hodnoty lze definovat jako „*vlastnosti, jimiž musí událost disponovat, aby se mohla stát zprávou*“¹²².)

Empirickým výzkumem zpravodajských hodnot se jako první zabývali severští badatelé Mari Rugeová a Johann Galtung. Vymezili dvanáct hodnot, díky kterým má událost šanci stát se zprávou. Čím více těchto vlastností událost splňuje, tím větší je šance, že pronikne do médií jako zpráva. Rugeová a Galtung uvádějí následující zpravodajské hodnoty: **frekvence, práh pozornosti, jednoznačnost, význam, souznění, překvapení, kontinuita, variace, vztah k elitním národům, vztah k elitním osobám, personalizace, negativita**.¹²³

Situace, kdy beze stopy zmizí letadlo se skupinou špičkových sportovců, naplňuje hned několik těchto zpravodajských hodnot. Kromě již uvedené negativity lze vypořádat také následující:

- **překvapení** - letecké neštěstí nelze nikdy očekávat, a to ani v době, kdy tento druh dopravy nepatřil k nejběžnějším a nejbezpečnějším
- **personalizace** - pro čtenáře je snadné vcítit se do pozice příbuzných a přátel obětí – každý člověk někdy prožil ztrátu blízké osoby
- **jednoznačnost** – informace je srozumitelná, pochopitelná, lze z ní vyvodit jasné následky: šance, že se pohřešovaní zachrání, je velmi malá, ztráta šesti reprezentantů způsobí národnímu mužstvu velké problémy
- **vztah k elitním osobám** – pohřešovaní, respektive oběti nehody, byli veřejně známými a oblíbenými osobnostmi

---

¹²² Trampota, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha : Portál, 2006, s. 26.

¹²³ Trampota, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha : Portál, 2006, s. 26.

2.2 Narušení teorie zpravodajských hodnot v totalitním režimu

Postoj k těmto zpravodajským hodnotám se mění v závislosti na společenském režimu. Výše uvedené vlastnosti se vztahují k mediálním produktům společnosti demokratické, v totalitních režimech však dochází k potlačování některých hodnot – zejména právě personalizace, negativity nebo vztahu k elitním osobám. Souvisí to se snahou totalitních režimů klást důraz na kolektiv a jeho úspěchy, kdežto neúspěch a jednotlivce je opomíjen.¹²⁴

Analyzovaná událost sice spadá do období totalitního režimu, je však evidentní, že v tomto případě k naprostému potlačení výše uvedených hodnot nedošlo. Domnívám se, že tomu tak je z několika důvodů. Hlavní příčinu spatřuji v tehdejší krátké existenci komunistického režimu – KSČ byla v době události u moci přibližně půl roku. Režimu se ještě nejspíše nepovedlo veřejnost natolik zmanipulovat komunistickou ideologií, aby byl potlačen zájem o osudy jednotlivce a známých osobností.

Další možnou příčinu vidím v režimem oficiálně proklamované podpoře sportu a tělovýchovy. Dobová média o dění v ledním hokeji běžně a vcelku obsáhle informovala, těsně před událostí psala o dotyčném reprezentačním zájezdu. Událost tedy bezprostředně souvisela s dlouhodobě preferovanými tématy a nedošlo k jejímu vyzdvižení z dobového kontextu pouze na základě výše zmiňovaných zpravodajských hodnot.

---

¹²⁴ Trampota, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha : Portál, 2006, s. 27.

2.3 Československá mediální scéna v roce 1948

Situace v oblasti médií vždy odráží vývoj a situaci dané společnosti. Československou mediální scénu vývoj společenských událostí poznamenal velmi výrazně. Únorový komunistický převrat, o němž jsme se již zmínili v předchozí části práce, zasáhl do všech oblastí společenského života. Na mediální scéně se nástup totalitního režimu podepsal snad nejvýrazněji, nejrazantněji a nejrychleji.

Média mají v každé rozvinuté společnosti velký význam. Určují témata, jimiž se bude veřejnost zabývat, o nichž bude přemýšlet a která bude pokládat za podstatná či naopak nedůležitá. Média ovšem také reflektují zájem společnosti – píšou o tom, co veřejnost zajímá. Cílem tohoto jednání je zvýšit zájem o médium a díky větší sledovanosti, poslechovosti či prodeji dosáhnout větších zisků.

V totalitních společnostech je však tento oboustranný vliv narušen. Média jsou chápána především jako nástroj moci, jímž vládnoucí režim ovlivňuje veřejnost a podsouvá jí „důležitá“ témata. Média nejsou odpovědná veřejnosti nebo vydavateli, ale pouze vládnoucí moci.¹²⁵ Nastupuje-li totalitní režim k moci, je proto jednou z jeho priorit dostat pod kontrolu právě média a přimět je k publikování a vysílání obsahu, podporující novy režim či jeho kroky.

Toto lze potvrdit i na vývoji dalších historických událostí v Československu: Při srpnové okupaci v roce 1968 se vojáci armád Varšavské smlouvy snažili co nejrychleji obsadit právě budovy Československého rozhlasu a Československé televize, aby znemožnili vysílání, které příjezd „spřátelených“ armád označovalo za nepřátelskou invazi. Následovala normalizace, pozvolný proces, který odstranil osoby se „závadnými“ názory z oblastí veřejného života, tedy i z médií.

Podobně se zachoval komunistický režim i v roce 1989 těsně po 17. listopadu. Zpočátku o zásahu proti studentské demonstraci téměř neinformoval, později sice o událostech informovat začal, ale informace bagatelizoval a spíše se snažil veřejnost uklidnit. Oslabený režim se ale i přes tyto snahy začal hroutit, čemuž se média opět velmi rychle přizpůsobila a začala o událostech informovat objektivněji.

---

¹²⁵ Blodigová, Alexandra, Köpplová, Barbara, Sekera, Martin. *Dějiny českého novinářství a novinářských spolků*. Praha : Státní ústřední archiv, 2002, s. 70.

Vrátíme-li se do roku 1948, zjistíme, že tomu nebylo jinak ani tehdy. Jak již bylo řečeno v úvodu první části práce, komunisté se na převzetí moci připravovali velmi dlouhou dobu. V oblasti médií se tyto přípravy projevovaly už od roku 1945.¹²⁶

Základy totalitního modelu řízení a regulace médií byly položeny v rámci poválečné obnovy státu. „*Jednalo se o centralizovaný systém regulace sdělovacích prostředků, které sice zůstávaly ve veřejné sféře, ale podstatně se omezila jejich nezávislost a otevřenost.*“¹²⁷

Hlavní zásadou bylo, že se práce médií se neměla řídit ziskem, ale sloužit zájmům celé společnosti.¹²⁸ V květnu 1945 bylo řízení tisku a ostatních médií dáno do kompetence ministerstvu informací, které řídil Václav Kopecký. Tiskový odbor ministerstva řídil František Bauer, který řídil všechny práce, nutné pro vybudování nové struktury tisku po 2. světové válce.¹²⁹ Tiskový odbor měl také na starosti rozhlas, film a kulturní a informační styky se spřátelenými národy.

Košický vládní program, přijatý 5. 4. 1945 na schůzi nové vlády Národní fronty¹³⁰, se o médiích zmiňoval především v souvislosti s nutností vyrovnat se s protektorátní minulostí, což odráželo postoj celé společnosti. V Košickém programu je proto doslova uvedeno: „*Bude provedena důsledná očista v oblasti žurnalistiky, rozhlasu a filmu.*“¹³¹

„Důsledná očista“ se projevila zejména potrestáním kolaborujících novinářů a zákazem či přejmenováním listů, které oficiálně vycházely za války. Zrušena byla například periodika Národní politika nebo Venkov. Změnit název musely kupříkladu Lidové listy, které se přejmenovaly na Lidovou demokracii, nebo České slovo, jež změnilo titul na Svobodné slovo.¹³² Oficiálně začala vycházet periodika, která byla za války ilegální (Rudé právo, Právo lidu), zakládány byly také nové deníky, jako například Mladá fronta nebo Práce.¹³³

---

¹²⁶ Blodigová, Alexandra, Köpplová, Barbara, Sekera, Martin. *Dějiny českého novinářství a novinářských spolků*. Praha : Státní ústřední archiv, 2002, s. 70.

¹²⁷ Blodigová, Alexandra, Köpplová, Barbara, Sekera, Martin. *Dějiny českého novinářství a novinářských spolků*. Praha : Státní ústřední archiv, 2002, s. 70.

¹²⁸ Bednařík, Petr. *Český tisk v letech 1945 - 1948*. In Končelík, Jakub, Köpplová, Barbara, Prázová, Irena. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii*. Praha : Matfyzpress, 2004, s. 133.

¹²⁹ Bednařík, Petr. *Český tisk v letech 1945 - 1948*. In Končelík, Jakub, Köpplová, Barbara, Prázová, Irena. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii*. Praha : Matfyzpress, 2004, s. 133.

¹³⁰ Blodigová, Alexandra, Köpplová, Barbara, Sekera, Martin. *Dějiny českého novinářství a novinářských spolků*. Praha : Státní ústřední archiv, 2002, s. 70.

¹³¹ Blodigová, Alexandra, Köpplová, Barbara, Sekera, Martin. *Dějiny českého novinářství a novinářských spolků*. Praha : Státní ústřední archiv, 2002, s. 70.

¹³² Bednařík, Petr. *Český tisk v letech 1945 - 1948*. In Končelík, Jakub, Köpplová, Barbara, Prázová, Irena. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii*. Praha : Matfyzpress, 2004, s. 134.

¹³³ Blodigová, Alexandra, Köpplová, Barbara, Sekera, Martin. *Dějiny českého novinářství a novinářských spolků*. Praha : Státní ústřední archiv, 2002, s. 70.

Jak sílilo postavení komunistické strany, pronikali její členové nebo sympatizanti do všech oblastí veřejného života. Dostávali se i do redakcí médií. Během únorových událostí a po nich proto komunistická strana zveřejňovala pouze informace, které jí vyhovovaly a znemožnila publikování jiným politickým stranám. Krátce po únorovém převratu oznámil tehdejší ministr informací Kopecký: „Nyní máme v rukou tiskárny, papír, nakladatelství...“¹³⁴

Po únorovém převratu začala média plnit novou funkci – mobilizační a zejména ideologickou. Média měla „svým působením přispívat k budování socialismu, uvědomování lidu a boji s vnitřním i vnějším nepřítelem.“¹³⁵

Nástup nového režimu se projevil nejen personálními změnami v redakcích, ale také omezováním a zastavováním nežádoucích periodik. Tento proces začal brzy po únoru 1948 a měl za následek zastavení přibližně 570 titulů.¹³⁶ Výborným nástrojem k zastavování nevyhovujících periodik se stalo přidělování novinového papíru, kterého byl na našem území dlouhodobý nedostatek.

Jedním z nejzákladnějších charakteristik totalitních mediálních systémů je existence **cenzy**. Cenzuru lze definovat jako „mocenský nástroj, určený ke kontrole informací určených k veřejnému šíření“¹³⁷

V roce 1948 nebyla ještě cenzura zakotvena v legislativě, rozhodně však již fungovala. Projevovala se především v podobě autocenzury – úprav, které prováděli sami autoři textů kvůli obavě, že by text v nezměněné podobě nevyhovoval požadavkům a mohl autorovi způsobit nepříjemnosti.

Přípravy k zavedení předběžné cenzy (= cenzura před vydáním textu, kontrola specializovaným orgánem) však probíhaly již od roku 1948.¹³⁸ Státní cenzurní instituce byla zřízena v roce 1953. Statut Hlavní správy tiskového dohledu (HSTD), jak zněl název nové instituce, byl zakotven ve vládním usnesení 17/1953.¹³⁹ HSTD zahájila činnost k 1. srpnu 1953.¹⁴⁰

---

¹³⁴ Růžička, Daniel. Československý tisk - 50. léta.

http://www.totalita.cz/sp/sp_d_ctisk_50.php Převzato dne 24. 4. 2008.

¹³⁵ Blodigová, Alexandra, Köpplová, Barbara, Sekera, Martin. *Dějiny českého novinářství a novinářských spolků*. Praha : Státní ústřední archiv, 2002, s. 70.

¹³⁶ Blodigová, Alexandra, Köpplová, Barbara, Sekera, Martin. *Dějiny českého novinářství a novinářských spolků*. Praha : Státní ústřední archiv, 2002, s. 70.

¹³⁷ Kolektiv autorů. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha : Libri, 2002, s. 34.

¹³⁸ Tomášek, Dušan. *Pozor, cenzurováno! aneb Ze života soudružky cenzy*. Praha : Vydavatelství a nakladatelství MV ČR, 1994, s. 8.

¹³⁹ Tomášek, Dušan. *Pozor, cenzurováno! aneb Ze života soudružky cenzy*. Praha : Vydavatelství a nakladatelství MV ČR, 1994, s. 9.

V analyzovaném období, tedy v listopadu 1948, všechny tyto změny teprve probíhaly. Česká mediální scéna se skládala ze soustavy periodického tisku (deníky, týdeníky, měsíčníky) a vysílání Československého rozhlasu. Na nástup televizního vysílání se dosud čekalo (1953), prozatím roli audiovizuálního zpravodajství plnily filmové zpravodajské žurnály. Nástup komunistického režimu se dotkl všech uvedených oblastí médií.

---

¹⁴⁰ Cysařová, Jarmila. *Cenzura . . . aneb Hlavní správa tiskového dohledu.*
http://www.totalita.cz/vysvetlivky/cenzura_01.php . Převzato dne 24. 4. 2008.

2.4 Stručná charakteristika analyzovaných periodik

2.4.1 *Rudé právo*

Rudé právo bylo ústředním deníkem Komunistické strany Československa. Tento deník vznikl počátkem 20. let 20. století¹⁴¹ Rudé právo bylo jediným periodikem, které ilegálně vycházelo po celou dobu 2. světové války. Po válce začalo vycházet jako celostátní deník. Průměrný denní náklad v roce 1946 činil 500.000 výtisků,¹⁴² což činilo Rudé právo největším československým deníkem. Rudé právo nepřestalo vycházet ani po Sametové revoluci, došlo však k výrazným změnám, především v celkovém pojetí deníku. V roce 1995 učinil deník poslední symbolický krok a přejmenoval se na Právo.¹⁴³

2.4.2 *Mladá fronta*

Mladá fronta začala vycházet v roce 1945 jako deník Svazu české mládeže¹⁴⁴, později Svazu socialistické mládeže. Deník měl v roce 1946 průměrný náklad 80.000 výtisků¹⁴⁵ a vycházel na území celého státu. Mezi jeho čtenáře patřily zejména mladší věkové skupiny obyvatelstva, na něž byl také deník zaměřen. Deník vycházel až do roku 1990, kdy se jeho nástupcem stala Mladá fronta DNES.¹⁴⁶

2.4.3 *Práce*

Deník Práce byl založen v roce 1945¹⁴⁷ jako periodikum Revolučního odborového hnutí. Práce byla s průměrným nákladem 250.000¹⁴⁸ výtisků denně třetím nejrozšířenějším celostátním deníkem na území Československa.

---

¹⁴¹ Blodigová, Alexandra, Köpplová, Barbara, Sekera, Martin. *Dějiny českého novinářství a novinářských spolků*. Praha : Státní ústřední archiv, 2002, s. 46.

¹⁴² Bednařík, Petr. *Český tisk v letech 1945 - 1948*. In Končelík, Jakub, Köpplová, Barbara, Prázová, Irena. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii*. Praha : Matfyzpress, 2004, s. 136.

¹⁴³ Záznam z databáze Národní knihovny. Převzato dne 30. 4. 2008.

http://sigma.nkp.cz:4505/F/?func=find-b&request=01290765&find_code=SYS&local_base=nkc

¹⁴⁴ Bednařík, Petr. *Český tisk v letech 1945 - 1948*. In Končelík, Jakub, Köpplová, Barbara, Prázová, Irena. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii*. Praha : Matfyzpress, 2004, s. 136.

¹⁴⁵ Bednařík, Petr. *Český tisk v letech 1945 - 1948*. In Končelík, Jakub, Köpplová, Barbara, Prázová, Irena. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii*. Praha : Matfyzpress, 2004, s. 136.

¹⁴⁶ Záznam z databáze Národní knihovny. Převzato dne 30.4.2008

http://sigma.nkp.cz/F/6JXTF664JBAPMIBFU25RBA49JYQ3G1RQ9NTTQ6P6XQCQFJ4RL2-00641?func=full-set-set&set_number=032735&set_entry=000031&format=999

¹⁴⁷ Blodigová, Alexandra, Köpplová, Barbara, Sekera, Martin. *Dějiny českého novinářství a novinářských spolků*. Praha : Státní ústřední archiv, 2002, s. 46.

¹⁴⁸ Bednařík, Petr. *Český tisk v letech 1945 - 1948*. In Končelík, Jakub, Köpplová, Barbara, Prázová, Irena. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii*. Praha : Matfyzpress, 2004, s. 136.

2.4.4 Svobodné slovo

Svobodné slovo bylo nástupnickým listem prvorepublikového deníku České slovo. Protože České slovo vycházelo legálně za druhé světové války, muselo se v roce 1945 přejmenovat a přizpůsobit se novým poměrům.¹⁴⁹ Od roku 1945 tedy toto periodikum vycházelo jako Svobodné slovo, deník Československé strany národně socialistické. Průměrný náklad 300.000 výtisků denně¹⁵⁰ je činil druhým nejrozšířenějším deníkem za Rudým právem. Deník Svobodné slovo přežil Sametovou revoluci, přestal vycházet až v roce 1996.¹⁵¹

2.4.5 Lidová demokracie

Ani Lidová demokracie nebyla po válce novým deníkem. Podobně jako Svobodné slovo se i ona musela přejmenovat, aby se odpoutala od svého předchůdce – Lidových listů, které vycházely legálně za protektorátu. V roce 1946 vycházel tento deník celostátně s nákladem 185.000 výtisků.¹⁵² Lidovou demokracii vydávala Československá strana lidová. Z toho lze usuzovat, že šlo o deník, zaměřený spíše na konzervativnější čtenáře.

---

¹⁴⁹ Blodigová, Alexandra, Köpplová, Barbara, Sekera, Martin. *Dějiny českého novinářství a novinářských spolků*. Praha : Státní ústřední archiv, 2002, s. 70.

¹⁵⁰ Bednařík, Petr. *Český tisk v letech 1945 - 1948*. In Končelík, Jakub, Köpplová, Barbara, Prázová, Irena. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii*. Praha : Matfyzpress, 2004, s. 136.

¹⁵¹ Záznam z databáze Národní knihovny. Převzato dne 30. 4. 2008.
http://sigma.nkp.cz/F/9K3JVYS8F9JBP59TDL311IUNDM6F9AV1TUQD3IEMMLGFHMSYFC-02367?func=full-set-set&set_number=034481&set_entry=000012&format=999

¹⁵² Bednařík, Petr. *Český tisk v letech 1945 - 1948*. In Končelík, Jakub, Köpplová, Barbara, Prázová, Irena. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii*. Praha : Matfyzpress, 2004, s. 136.

2.5 Analýza vybraných periodik

Pro větší přehlednost a srozumitelnost analýzy jsem se rozhodla sledované období rozčlenit do tří etap. První etapa je zakončena datem havárie – 8. listopadem 1948. Druhé období zahrnuje dny od havárie do návratu zbytku týmu z Londýna – 11. listopadu 1948. Třetí období následuje po 12. listopadu 1948.

Při samotné analýze budu brát v úvahu následující jevy: počet článků a fotografií, jejich umístění v deníku (zejména na titulní straně) a počet článků, převzatých z ČTK. V tomto případě se zaměřím také na to, zda deníky uváděly využití agenturního servisu. Dále se budu snažit vysledovat odkazy k teorii o emigraci hráčů (viz předchozí kapitoly). U každého deníku také zhodnotím, zda na mne jeho zpravodajství působilo zajímavě, srozumitelně a objektivně a zda nebylo ovlivněno propagandou a ideologií.

Při řazení analyzovaných deníků byla rozhodující četnost informování o události. Nejvíce zpráv otiskl deník **Lidová demokracie** (deset zpráv, šest malých fotografie), následovaly **Svobodné slovo** (deset zpráv, jedna velká fotografie), **Mladá fronta** (osm zpráv, jedna velká a šest malých fotografií) a **Práce** (osm zpráv, jedna fotografie). Nejméně o události informovalo **Rudé právo**, které otisklo pouze šest zpráv a žádnou fotografii. Deníky tedy budou v následující analýze uváděny v tomto pořadí.

Na tomto místě je však nutné podotknout, že větší počet zpráv se nutně nerovná většímu množství informací. Některé deníky otiskovaly krátké oficiální zprávy vydané ČTK samostatně, jiné je připojovaly k delším materiálům.

Většina zpráv byla zveřejňována mezi ostatním sportovním zpravodajstvím, které bylo na základě zvyku umisťováno na poslední stranu deníku. U analyzovaných článků bude proto počítáno s umístěním právě na poslední straně listu. Jakékoli odlišnosti budou v analýze zdůrazněny.

Seznam všech analyzovaných materiálů je uveden na konci práce v oddílu Přílohy. V samotné analýze není na tyto materiály nikterak odkazováno. Poznámka pod čarou je uvedena pouze v případě, že jde o doslovnou citaci.

Kvantitativní výsledky budou zmíněny v samotných analýzách jednotlivých deníků. Pro větší přehlednost jsou také uvedeny v příloze ve formě tabulek a grafů.

2.5.1 Lidová demokracie

Deník Lidová demokracie otiskl v souvislosti s nehodou letadla a s reprezentačním zájezdem do Francie a Anglie celkem deset zpráv a šest malých portrétních snímků.

1. období – do 8. 11. 1948

První informace o reprezentačním zájezdu byla zveřejněna již v pátek **5. listopadu** na sportovní straně. Zpráva poměrně komplexně informuje o zahájení letošní přípravy, jmenuje mužstva, s nimiž se československý tým postupně utká. Zmiňuje se také o průběhu přípravy v minulých sezonách.

V neděli **7. listopadu** pak byla uveřejněna krátká zpráva o vývoji utkání v tomto znění: „*V pařížském Palais des Sports vedou naši hokejisté v zápase s Racing clubem koncem 2. třetiny 4:2.*“¹⁵³ Deník evidentně nemohl s uzávěrkou čekat na výsledek a rozhodl se zveřejnit alespoň dílčí stav.

2. období – 9. – 11. 11. 1948

V úterý **9. listopadu** vyšla na sportovní straně Lidové demokracie zpráva o výsledku a průběhu utkání Československo – Anglie. Dvojsloupcová zpráva přináší kromě běžného sportovního zpravodajství hned v prvním odstavci informaci, že se k zápasu „z neznámých příčin“ nedostavilo šest vyjmenovaných hráčů, ačkoli z Paříže odletěli. Z toho lze usoudit, že novináři toho dne ještě neměli informace o závažnosti situace. Domníváme se, že kdyby věděli o pohřešování letadla s šesti hráči, zmínili by se o tomto faktu obsáhleji.

Ve středu **10. listopadu** se informace o zmizení hokejistů objevila na titulní straně deníku. Zpráva informuje o průběhu pátrání a o malé naději na záchranu pohřešovaných: „*Ačkoliv mělo pohřešované letadlo dostatek pohonných hmot a ačkoliv pilot letadla René de Narbonne je považován za výborného letce, přece převládá ve Francii i v Británii přesvědčení, že se letadlo zřítilo do moře.*“¹⁵⁴ Pod jednosloupcovou zprávou jsou otištěny malé portrétní fotografie všech pohřešovaných hráčů. Na sportovní straně pak jsou informace doplněny zmínkou o zrušení anglického turné a o návratu zbytku týmu do Československa.

---

¹⁵³ Nesg. Poslední sportovní zpráva. *Lidová demokracie*, 7. 11. 1948, s. 8.

¹⁵⁴ Nesg. Čs. hokejisté dosud nezvěštní. *Lidová demokracie*, 10. 11. 1948, s. 1.

Čtvrtek **11. listopadu** přinesl na sportovní stránce dvě krátké zprávy, obě pravděpodobně převzaté ze servisu ČTK. Ani u jedné zprávy však není agentura uvedena jako autor, ačkoli se doslovně shoduje s texty, uveřejněnými téhož dne ve Svobodném slovu. Jedna zpráva informuje o pokračujícím pátrání, druhá o návratu hokejistů do Prahy: „*Ve středu v 15:30 hodin přistálo na letišti v Ruzyni letadlo Čs. státních aerolinií, přivážející domů z Londýna výpravu čs. hockeyistů, kteří, protože druhá část výpravy do Londýna nedoletěla, se vrátili domů rozrušení a znepokojeni obavami o osud svých kamarádů.*“¹⁵⁵

3. období – od 12. 11. 1948

V pátek **12. listopadu** se zpráva, informující o vývoji událostí, opět objevila na titulní straně. Nepřináší však žádné nová zjištění, informuje pouze o pokračujícím pátrání a o žádosti československého velvyslanectví, aby francouzská strana celou záležitost vysvětlila.

V sobotu **13. listopadu** přinesla Lidová demokracie na **titulní straně** oficiální stanovisko Československé obce sokolské, stejně jako většina ostatních analyzovaných deníků. Oficiální zpráva pokračuje na druhé straně listu. Oficiální stanovisko ČOS nepřináší čtenáři žádné podstatné nové informace, spíše shrnuje již známá fakta a významně obhajuje kroky vedoucích mužstva, kteří byli ve dnech krátce po tragédii obviňováni ze špatného postupu: „*O požadavku aby alespoň jeden z vedoucích mohl mohl zůstat v Paříži a doprovázeti hráče při pondělní cestě do Londýna bylo jednáno, ale pořadatelé kategoricky odmítli jej splnit s odůvodněním, že nelze pro vedoucího obstarat místenku do letadla. Nezbyvalo proto nic jiného, než učinit opatření, aby o hráče, kteří zůstali v Paříži, bylo náležitě postaráno. Vedoucím druhé části výpravy byl ustanoven jako nejstarší a nejzkušenější z hráčů Ladislav Troják.*“¹⁵⁶ K materiálu ČOS je jako poslední odstavec připojena krátká zpráva o pokračujícím pátrání a o klesající šanci, že budou pohřešovaní zachráněni. Zpráva je domicilována do Paříže. Doslovně se shoduje se zprávou, otištěnou téhož dne v deníku Svobodné slovo, z čehož lze usoudit, že jde o produkt ČTK.

---

¹⁵⁵ Nesg. Návrat čs. hockeyistů z Londýna. *Lidová demokracie*, 11. 11. 1948, s. 6.

¹⁵⁶ Zpráva náčelnictva ČOS: O zájezdu našich hockeyistů do Paříže a Londýna. *Lidová demokracie*, 13. 11. 1948, s. 1.

Shrnutí

Deník Lidová demokracie informoval o událostech, souvisejících se zmizením letadla s hokejovými reprezentanty, ve dnech 5. – 13. listopadu 1948. Periodikum tedy o celém zájezdu informovalo nejdříve ze všech sledovaných deníků.

V prvním sledovaném období byly zveřejněny dvě zprávy, ve druhém období bylo zpráv pět, ve třetím období tři. Navíc bylo zveřejněno šest malých fotografií pohřešovaných hráčů. Během devíti dnů otiskl deník deset zpráv, průměrně tedy bylo zveřejněno 1,1 zprávy denně. Třikrát vyšla zpráva, související s událostí, na titulní straně, jednou dokonce i s fotografiemi. I to svědčí o zájmu redakce o událost a o snaze o záležitosti informovat.

Zprávy nebyly nijak poznamenány prorežimní ideologií, nevyskytly se žádné zmínky o emigrační teorii. Podobně jako u předcházejícího Svobodného slova lze zpočátku vysledovat úsilí o přinášení vlastních textů, později však byly otiskovány převážně materiály, převzaté z ČTK (celkem tři). U těchto zpráv však nebylo uvedeno autorství agentury, což lze podle dnešních měřítek považovat za druh plagiátorství.

Jinak ovšem **lze informování Lidové demokracie popsat jako objektivní, dávající události dostatečný prostor, odpovídající jejímu významu. Neklade však dostatečný důraz na uvádění autorství u převzatých materiálů, což lze podle dnešních kritérií označit za plagiátorství.**

2.5.2 Svobodné slovo

Deník Svobodné slovo otiskl celkem deset zpráv, souvisejících se zájezdem reprezentace do Francie a Anglie a následnou leteckou nehodou. Otiskl také jednu fotografii.

1. období – do 8. 11. 1948

Jediná zpráva v tomto období byla otištěna **7. listopadu**, kdy deník informoval výsledku a průběhu zápasu LTC – Racing (hráno 6. 11.). Zpráva byla krátká, s perexem. Lze ji označit za naprosto běžné sportovní zpravodajství.

2. období – 9. – 11. 11. 1948

V úterý **9. listopadu** přinesl deník zprávu o zápase v Londýně (hráno 8. 11.) Kromě běžných sportovních informací (výsledek, průběh utkání, sestava, střelci branek) přináší zpráva informaci, že část mužstva na zápas nedorazila, neuvádí však příčiny: „*Čechoslováci hráli celý zápas o osmi hráčích, protože Troják, Stibor, Jarkovský, Šťovík, Pokorný a Švarc se z neznámých důvodů nedostali do Londýna. Když hostitelé poznali obtíže čs. hockeyistů se sestavou, hráli rovněž jen s osmi hráči.*“¹⁵⁷

Zpráva, informující o samotném zmizení letadla, se objevila o den později, ve středu **10. listopadu** na titulní straně. To již vypovídá o důležitosti, kterou novináři této skutečnosti přikládali. Zpráva je krátká a stručně informuje o zmizení letadla, jmenuje pohřešované hokejisty, zmiňuje intenzivní pátrání francouzské a anglické strany a vyjadřuje naději na záchranu. Zpráva odkazuje na bližší informace na sportovní straně. Tam se čtenář dozvídá podrobnosti o zmizení letadla a co mu předcházelo, je informován o pátrání a jeho komplikovanosti nepříznivým počasím. Zpráva uvádí také stanoviska francouzských úřadů, československého velvyslanectví i leteckých odborníků z pařížských letišť. Na téže straně je také otištěna krátká zpráva, informující o zrušení zbylého programu československého týmu a o jeho návratu do Československa.

Ve čtvrtek **11. listopadu** přineslo Svobodné slovo dvě zprávy. Obě byly otištěny na sportovní stránce. Obě zprávy jsou pravděpodobně převzaty ze servisu ČTK, neboť se doslovně shodují se zprávami, otištěnými v dalších denících. První informuje o pokračujícím bezvýsledném pátrání: „*Ve Francii se ve středu pátralo především v okolí*

---

¹⁵⁷ Nesg. Anglie – ČSR 3 – 5. Svobodné slovo, 9. 11. 1948, s. 6.

*Dieppe, neboť se vyskytla domněnka, že by letadlo mohlo v této krajině havarovati. Zatím nebyla nalezena žádná stopa. Ve čtvrtek se v pátrání pokračovalo.*¹⁵⁸ Druhá zpráva informuje o návratu torza týmu z Londýna.

3. období – od 12. 11. 1948

V pátek **12. listopadu** se zpráva o pokračujícím pátrání objevila opět na **titulní straně**. Zpráva je pravděpodobně opět převzata z ČTK, neboť se téměř doslovně shoduje s ostatními deníky. Na sportovní straně pak Svobodné slovo přináší fotografii ještě kompletního mužstva LTC, pořízenou před Vítězným obloukem v Paříži v neděli 7. listopadu. V popisku jsou hráči jmenováni, o zmizení některých z nich se však text nezmiňuje.

Sobota **13. listopadu** přinesla oficiální zprávu Československé obce sokolské, pod niž spadala také hokejová organizace. Zpráva je otištěna v doslovném znění na sportovní stránce. Otištěna je také krátká zpráva, převzatá pravděpodobně z ČTK, informující o pokračujícím pátrání a o mizející naději na záchranu.

Tímto dnem informování o zmizení letadla končí. O necelý týden později pokračovala hokejová reprezentace v přípravě proti Švýcarsku, objevují se sice zmínky o oslabeném mužstvu a o problémech se sestavou, nikdy již však není zmíněno, že toto oslabení bylo zapříčiněno leteckou katastrofou.

Shrnutí

Deník Svobodné slovo o události informoval ve dnech 7. – 13. listopadu 1948. V prvním sledovaném období zveřejnil deník pouze jednu zprávu, ve druhém jich bylo šest, ve třetím období tři. Během sedmi dní otisklo Svobodné slovo deset zpráv, docházíme tedy k průměrnému číslu 1,4 zprávy za den. Dvě zprávy byly otištěny na titulní straně. Deník evidentně věnoval události poměrně velkou pozornost, ve dnech těsně po nehodě se snažil přinést nové informace. Podával je srozumitelně, bez ideologického zkreslení. Odkazy na teorii o emigraci hráčů se neobjevily. Později deník kvůli nedostatku nových fakt otiskoval především krátké převzaté zprávy ze servisu ČTK. Ve třech případech ze čtyř je agentura uvedena jako autor zprávy. Svobodné slovo lze tedy na základě této analýzy charakterizovat jako **deník, usilující o objektivní zpravodajství, s výraznou snahou o uvádění zdroje informací či celých zpráv.**

---

¹⁵⁸ ČTK. Pátrání bezvýsledné... *Svobodné slovo*, 11. 11. 1948, s. 6.

2.5.3 Mladá fronta

Deník Mladá fronta informoval o událostech, souvisejících se zmizením letadla s hokejisty, v celkem osmi zprávách. Otiskl také fotografie všech pohřešovaných hráčů a jeden velký snímek ze zápasu LTC v Paříži.

1. období – do 8. 11. 1948

První a jediná zpráva v tomto období byla otištěna v neděli **7. listopadu** na sportovní straně. Naprosto standardním způsobem informovala o průběhu a výsledku zápasu LTC – Racing. Za zmínku stojí, že informace o zápase získali redaktoři telefonátem s koučem mužstva A. Vodičkou, což je také uvedeno v podtitulku zprávy.

2. období – 9. – 11. 11. 1948

Dne **9. listopadu**, v úterý den po havárii, byly otištěny dvě zprávy na sportovní straně. Jedna z nich má podobu běžné sportovní zprávy, informující o výsledku londýnského utkání. Informace v ní jsou opět získány telefonicky od reprezentačního kouče Vodičky, což je náležitě uvedeno. Zpráva se hned v úvodu zmiňuje o tom, že k zápasu nenastoupila šestice hráčů. Závěr zprávy pak uvádí další program mužstva, jeho pokračování však podmiňuje tím, zda hráči do Londýna docestují. Druhá, krátká jednodstavcová zpráva s titulkem „*Kde přistali hokejisté?*“, je otištěna taktéž na sportovní straně, je však od velké zprávy o zápase oddělena a čtenář ji snadno mezi dalšími malými zprávami přehlédne. Zpráva v jednom odstavci informuje o známém průběhu letu a vyslovuje domněnku, že letadlo pravděpodobně ve špatném počasí přistálo na některém menším letišti, odkud nebylo dosud podáno hlášení. Z umístění zprávy na stránce lze usoudit, že novináři informaci nepřikládali příliš velkou důležitost a nepředpokládali, že by událost mohla přerůst v tragédii, jakou se nakonec ukázala být.

Ve středu **10. listopadu** se zpráva o zmizení letadla objevila na titulní straně. Informovala o probíhajícím pátrání, o zrušení dalších zápasů a o návratu zbytku mužstva do Československa. Podle informace na sportovní straně byla tato zpráva převzata ze servisu ČTK. Na sportovní straně pak Mladá fronta přináší velmi obsáhlý materiál, sestavený z informací, „*jež jsme získali telefonickými rozhovory s Londýnem a Paříží, dotazy na letišti, z poslechu francouzského a britského rozhlasu a z ČTK i z cizích*

zpravodajských agentur“.¹⁵⁹ Zpráva zabírá téměř polovinu sportovní strany, je přehledně členěna do odstavců a přináší souhrn nejpodstatnějších známých informací, které doplňuje zajímavostmi a souvislostmi. Některé z informací uvádí Mladá fronta jako jediné periodikum – například upřesnění typu letadla („*menší, než naše letadlo typu Siebel, které létá na Karlovy Vary*“¹⁶⁰) nebo nepotvrzenou informaci o malém letadle, které bloudilo v Anglii nad pobřežím a „*bylo slyšet jen krátkou dobu a zmizelo beze stopy*“¹⁶¹. Zpráva je doplněna také o obrazovou složku: jsou zde otištěny malé portrétní fotografie všech šesti pohřešovaných hokejistů. Dole na stránce pak je otištěna velká fotografie ze zápasu reprezentace proti Anglii, doplněná popiskem zachycené herní situace.

Čtvrtek **11. listopadu** přináší dvě krátké zprávy na sportovní straně. První, doslovně převzatá z ČTK, informuje o pokračujícím pátrání ve Francii. Autorství agentury je uvedeno. Druhá zpráva je pojata jako jednodstavcová reportáž, velmi emotivně líčící atmosféru na ruzyňském letišti při návratu hokejistů z Londýna: „*Tíživé ticho jako těžký mrak viselo nad celou místností, smutné tváře a zvlhlé oči dokazovaly tragedii návratu československého hokejového mužstva z Anglie. Jaký však návrat, když šest hráčů, část kolektivu, nepřiletělo. Nebylo třeba slov, každý cítil tíhu okamžiku...*“¹⁶² Zmiňuje se také o přítomnosti vedoucích hokejové sekce ČOS a některých příbuzných hráčů.

3. období – od 12. 11. 1948

V pátek **12. listopadu** vychází na sportovní straně krátká agenturní zpráva, informující o bezvyslednosti pokračujícího pátrání. Informuje o průběhu vyšetřování okolností celého zájezdu a slibuje vydání souhrnné zprávy. Tou je pravděpodobně míněno oficiální stanovisko Československé obce sokolské, které bylo zveřejněno následujícího dne, v sobotu 13. listopadu. V sobotu však deník Mladá fronta pravděpodobně nevycházel, proto zpráva ČOS na stránkách tohoto deníku zveřejněna nebyla.

---

¹⁵⁹ Nesp. Žádná stopa po letadle. *Mladá fronta*, 10. 11. 1948, s. 6.

¹⁶⁰ Nesp. Žádná stopa po letadle. *Mladá fronta*, 10. 11. 1948, s. 6.

¹⁶¹ Nesp. V poslední vteřině. *Mladá fronta*, 10. 11. 1948, s. 6.

¹⁶² Nesp. Smutný návrat. *Mladá fronta*, 11. 11. 1948, s. 4.

Shrnutí

Deník Mladá fronta o události informoval ve dnech 7.-12. listopadu 1948. Po jedné zprávě bylo zveřejněno v prvním a třetím sledovaném období, ve druhém vyšlo šest zpráv. Otištěno bylo navíc šest malých a jedna velká fotografie. Během šesti dnů otiskl deník celkem osm zpráv, průměr je tedy 1,3 zprávy na den. Jedna zpráva vyšla na titulní straně.

Co se přístupu deníku týče, je evidentní snaha redakce získat nové a exkluzivní informace vlastním pátráním v zahraničních informačních zdrojích, redakce nespolehá pouze na ČTK. Otiskuje-li Mladá fronta materiály, převzaté z ČTK (celkem tři zprávy), vždy autorství agentury důsledně uvádí. Poctivě také uvádí zdroje, z nichž bylo čerpáno při zpracovávání rozsáhlejších materiálů.

Deník se snaží zasazovat informace do kontextu, případně fakta čtenáři přiblížit na příkladu, který zná. Zpravodajství lze označit jako přehledné a zajímavé. Nevysledovala jsem žádné odkazy k teorii o emigraci hráčů ani ovlivněnost ideologií. Způsob informování Mladé fronty lze označit jako **seriózní, srozumitelný a usilující o objektivitu. Je zde velmi evidentní snaha o získání nových, jinde nezveřejněných informací z různých zdrojů. Deník důsledně uvádí autorství u převzatých zpráv, u ostatních uvádí zdroje, z nichž bylo čerpáno. To vše působí především dojemem dobré a poctivě odvedené novinářské práce.**

2.5.4 Práce

Deník Práce informoval o událostech, souvisejících se zmizením letadla s částí československé hokejové reprezentace, v osmi zprávách. Otiskl také jednu fotografii.

1. období – do 8. 11. 1948

V tomto období byla otištěna pouze jedna zpráva, a to v neděli **7. listopadu** na sportovní straně. Deník zde ve stručnosti informoval o výsledku a průběhu zápasu LTC proti Racingu. Uvedeny jsou také zajímavosti, jako například zranění Ladislava Trojáka, přítomnost ministra Clementise na utkání.

2. období – 9. – 11. 11. 1948

V úterý **9. listopadu** otiskla Práce zprávu s titulkem *Krásný úspěch našich hockeyistů*, informující o výsledku a průběhu pondělního utkání reprezentace proti Anglii. Hned v úvodu zprávy je zmíněno, že československý tým nastoupil v osmi hráčích, neboť „Troják, Stibor, Šťovík, Jarkovský, Pokorný a Švarc se z neznámých důvodů nedostali z Paříže“.¹⁶³ Zpráva, domicilovaná do Londýna, je podepsána (č), z čehož lze usoudit, že vychází ze servisu ČTK. Obsahově se také shoduje se zprávou ve Svobodném slově, uveřejněné téhož dne a uvádějící taktéž domicil Londýn.

Velkou zprávu, řadící se mezi nejobsáhlejší a také nejkvalitnější ze všech analyzovaných materiálů, přinesla Práce ve středu **10. listopadu**. Nehodě je věnována značná část sportovní strany. Informuje se zde o známém průběhu letu a zmizení letadla, o pokračujícím pátrání, ale jsou citovány také úryvky z francouzského tisku a názory leteckých odborníků. Informuje se o zrušení britského turné a o návratu hokejistů do vlasti. Zpráva je doplněna velkou fotografií ze zápasu proti anglické reprezentaci, k níž je připojen popis zachycené herní situace. Zpráva zmiňuje také velké nasazení záchranářů a soustrastné ohlasy ve světě: „Zmizení letadla Beechcraft, na jehož palubě bylo šest československých hockeyových reprezentantů, Karel Stibor, Zdeněk Švarc, Zdeněk Jarkovský, Vilém Šťovík (zde Práce otiskla chybu – křestní jméno zmizelého hokejisty bylo Vilibald), Miloslav Pokorný a Ladislav Troják, vzbudilo velkou vlnu zármutku po celém sportovním světě. Ačkoliv nad kanálem La Manche panovalo na včerejšek deštivé počasí

---

¹⁶³ Nesg. Krásný úspěch našich hockeyistů. ČSR – Anglie 5:3 (2:0, 2:1, 1:2). Práce, 9. 11. 1948, s. 6.

a včera bylo mlhavo, letadla na obou březích i čluny v kanále vyvinuly mimořádně obětavou pátrací činnost.“¹⁶⁴

Ve čtvrtek **11. listopadu** otiskl deník Práce krátkou zprávu, informující o pokračujícím bezvýsledném pátrání. Zpráva je převzata ze servisu ČTK, což je také uvedeno. Oproti původnímu znění, otištěnému například ve Svobodném slovu či v Lidové demokracii, je zpráva mírně přeformulována.

3. období – od 12. 11. 1948

V pátek **12. listopadu** se Práce omezila na krátkou zprávu na sportovní straně (*Pátrání stále ještě bezvýsledné*), stručně informující o bezvýsledném pátrání a o návratu zbytku mužstva do vlasti. Slibuje vydání úřední zprávy.

Oficiální vyjádření Československé obce sokolské bylo otištěno následující den, v sobotu **13. listopadu**. Zpráva nese titulky „*V prostoru Evreux - Le Mans – Rouen?*“ a je otištěna v plném znění.

Další zmínka o letecké nehodě se na stránkách Práce objevila o téměř týden později, v pátek **19. listopadu**. Výběrový tým Prahy ve čtvrtek 18. listopadu prohrál 0:1 s výběrem Stockholmu. Obsáhlá zpráva autora (gv) je uvedena těmito slovy: „*Celá ta bolest, celá ta desetidenní nejistota a pomalu mizející naděje nad osudem šesti zmizelých hockeyových reprezentantů Československa, jakoby včerejší nepovedenou mezinárodní hockeyovou pražskou premiérou byla jen podškrtnuta a zdůrazněna.*“¹⁶⁵ Autor se zmiňuje, že ztráta šesti hráčů československé mužstvo velmi výrazně oslabila a vyjadřuje skepsi při hledání nových reprezentačních opor: „*Schopné hráče pro národní mužstvo budeme hodně namáhavě hledat.*“¹⁶⁶

Poslední zpráva se objevila ve čtvrtek **25. listopadu** na sportovní straně. Velmi stručně informuje, že se ohledně zmizení letadla neobjevila žádná nová zjištění a vysvětluje, proč není vydána oficiální úřední zpráva, kterou některé deníky slibovaly – čekalo se údajně na vyjádření francouzských úřadů. Následuje doslovné znění telegramu, který zaslal 23. listopadu 1948 z Kanady bývalý trenér československé reprezentace Matěj „Mike“ Buckna:

---

¹⁶⁴ (npč). Českoslovenští hockeyisté stále nezvěstní. *Práce*, 10.11.1948, s. 6.

¹⁶⁵ (gv). Nevydařená hockeyová premiéra. *Práce*, 19. 11. 1948, s. 6.

¹⁶⁶ (gv). Nevydařená hockeyová premiéra. *Práce*, 19. 11. 1948, s. 6.

„S hlubokým pohnutím vyslechli jsme zprávu o leteckém neštěstí, které potkalo šest československých hokejových reprezentantů. Vyslovte naši nejhlubší soustrast rodinám všech nezvěstných a celému československému hokeji – Mike a Lola Bucknovi.“¹⁶⁷

Shrnutí

Deník Práce o zmizení letadla a souvisejících událostech informoval ve dnech 7. – 25. listopadu 1948. V rozmezí devatenácti dnů otiskl celkem osm zpráv a jednu fotografii, průměr na den tedy činí 0,4 zprávy. Je však nutné vzít v potaz, že do výpočtu je zahrnuto také téměř čtrnáctidenní období, v němž ostatní deníky o události nepsaly už vůbec.

V prvním sledovaném období otiskla Práce jednu zprávu, ve druhém tři, ve třetím čtyři. Dvě zprávy byly pravděpodobně převzaty ze servisu ČTK, což je pokaždé uvedeno. Otištěno bylo také oficiální vyjádření ČOS. Ani jedna zpráva nebyla otištěna na titulní straně deníku. Nelze však říci, že by Práce události nevěnovala dostatečnou pozornost. V prvním dni po nehodě přinesla rozsáhlou a komplexní zprávu, později už jen stručně konstatovala neúspěšnost pátrání. O významu, který deník události přikládal, naopak vypovídá fakt, že se dvě zmínky objevily poměrně dlouho po nehodě, v době, kdy se již ostatní deníky události nevěnovaly. Zejména z poslední zprávy lze vyvodit, že deník stále případný vývoj událostí sledoval.

Kromě maličností, jako je například citace „komunistického listu Ce Soir“ (domnívám se, že v demokratickém režimu by nebylo zdůrazňováno ideologické zaměření citovaného periodika), jsem nezaznamenala vliv ideologie. Neobjevily se ani odkazy na teorii o emigraci hráčů. Informování deníku Práce lze shrnout jako **nepříliš obsáhlé, ale kvalitně zpracované, s velkým důrazem na uvádění zdroje a autorství publikovaných informací. Deník vyjadřuje znepokojení nad citelným oslabením reprezentačního mužstva. Evidentní je snaha přinášet informace v souvislostech. Lze se domnívat, že redaktoři listu sledovali vývoj událostí i po dlouhou dobu po nehodě.**

---

¹⁶⁷ (r). Stále žádné zprávy. *Práce*, 25. 11. 1948, s. 10.

2.4.5 Rudé právo

Deník Rudé právo informoval o zmizení letadla s částí hokejové reprezentace v pouhých šesti nepříliš obsáhlých zprávách. Nebyla otištěna ani jedna fotografie.

1. období – do 8. 11. 1948

V tomto sledovaném období neotisklo Rudé právo žádnou zprávu, vztahující se k události.

2. období – 9. – 11. 11. 1948

První zpráva se objevila až v úterý **9. listopadu** na sportovní straně a informovala o výsledku a průběhu zápasu československého týmu proti Racingu Paříž. Zpráva sice přináší vcelku kvalitní sportovní zpravodajství, to je však značně opožděné oproti ostatním deníkům, které stejné informace přinesly o celé dva dny dříve.

Ve středu **10. listopadu** otisklo Rudé právo na sportovní straně zprávu o utkání reprezentace s Anglií. Zpráva detailně popisuje průběh zápasu a chválí hráče reprezentačního mužstva za výkon. Poněkud nepravdivě a nespravedlivě však uvádí, že „v závěru zápasu odpočívali a byli by málem zápas prohráli“¹⁶⁸. Dohrávání zápasu z posledních sil nelze považovat za odpočinek. Zpráva se zmiňuje o oslabení československého týmu i o příčině – absenci šesti hráčů. Není však uveden důvod, proč z Londýna nedorazili.

Informaci o zmizení letadla přineslo Rudé právo až ve čtvrtek **11. listopadu**. Zpráva se objevila na titulní straně, vzhledem ke zpoždění však neinformuje o samotné nehodě ani o jejích příčinách, ale zabývá se zejména neúspěšným pátráním. Zmiňuje se také o zrušení anglického turné. Uvádí informace, které ostatní deníky zveřejnily již dříve, podobá se zejména zprávě „*Šest čs. hokejistů stále nezvěstných*“, kterou jako oficiální zprávu ČTK otiskla ve středu 10. listopadu Mladá fronta.

3. období – od 12. 11. 1948

V pátek **12. listopadu** otisklo Rudé právo krátkou zprávu s titulkem „*Pátrání po letadle s čs. hokejisty bezvýsledné*“. Srovnáme-li otištěný materiál se zprávou,

---

¹⁶⁸ Nesp. ČSR – Anglie 5:3 (2:0, 2:1, 1:2). *Rudé právo*, 10. 11. 1948, s. 4.

otištěnou téhož dne v Mladé frontě, zjistíme, že je v doslovném znění přejet ze servisu ČTK. Autorství agentury však není uvedeno.

V sobotu **13. listopadu** byla na sportovní straně Rudého práva zveřejněna oficiální zpráva Československé obce sokolské. Pod titulkem „*Pátrání je stále bezvýsledné*“ je otištěna v doslovném znění, jako ve všech ostatních denících kromě Mladé fronty.

Neděle **14. listopadu** byla posledním dnem, kdy Rudé právo o události informovalo. Nezveřejnilo však žádný nový materiál, ale znovu otisklo oficiální zprávu ČOS, která se na sportovní straně tohoto deníku objevila již předchozího dne. Zpráva je opět otištěna v kompletním znění, je však doplněna o agenturní dodatek, informující o skepsi francouzské strany, že se podaří šestici zmizelých zachránit. Odstavec se doslova shoduje s materiálem, uveřejněným například 13. listopadu v deníku Svobodné slovo, což opět nasvědčuje převzetí zprávy ze servisu ČTK. Ani zde není autorství agentury uvedeno.

Shrnutí

Rudé právo informovalo o zmizení letadla s hokejisty **od 9. do 14. listopadu 1948**. V šesti dnech otisklo šest zpráv, každý den jednu. V prvním sledovaném období se neobjevila žádná zpráva, ve druhém a třetím období bylo publikováno po třech materiálech. Jednou se zpráva objevila na titulní straně deníku.

Zpočátku Rudé právo informovalo o reprezentačním zájezdu s dvoudenním zpožděním. Dne 10. listopadu, kdy většina deníků přinesla nejobsáhlejší a nejhodnotnější materiály o zmizení letadla a jeho okolnostech, informovalo Rudé právo teprve o výsledku zápasu proti Anglii.

Dvě zprávy byly prokazatelně převzaty ze servisu ČTK, autorství agentury však nebylo uvedeno ani jednou. Ve dvou po sobě jdoucích dnech byl otištěn téměř totožný text – oficiální zpráva ČOS. Vzhledem k tomu, že tato skutečnost nebyla nijak zdůvodněna, domnívám se, že to lze považovat minimálně za nevhodné usnadnění novinářské práce.

Ve zveřejněných materiálech se neobjevily žádné odkazy na teorii o emigraci hráčů ani ideologické zkreslení.

Analýza prokázala, že **Rudé právo o události informovalo, ve srovnání s ostatními deníky, nejméně. Události se věnovalo po nejkratší časový úsek a otisklo nejmenší počet textů. Téměř všechny podstatné informace byly zveřejněny se zpožděním oproti ostatním deníkům. Ve dvou po sobě následujících dnech byla bez vysvětlení zveřejněna téměř totožná zpráva. Deník se prokazatelně dopouštěl plagiátorství, když neuváděl autorství u agenturních zpráv.**

2.6 Shrnutí a porovnání přístupu jednotlivých periodik

Přístup jednotlivých periodik jsme detailně popsali v předchozí kapitole. Nyní si výsledky analýzy shrňme:

Analyzované deníky Svobodné slovo, Lidová demokracie, Mladá fronta, Práce a Rudé právo informovaly o událostech souvisejících se zmizením letadla s částí hokejové reprezentace ve dnech **5. – 25. listopadu 1948**. Celkem bylo v těchto pěti denících otištěno **čtyřicet dva** písemných materiálů – v rozsahu od krátké zprávy jednou větou až po rozsáhlé skládané zprávy, zabírající většinu strany. Bylo také otištěno **patnáct fotografií** (malé portrétní snímky pohřešovaných hokejistů nebo fotografie z odehraných zápasů).

Zjistili jsme, že zkoumané deníky o události informovaly v různém rozsahu. Vycházely především ze zpráv ČTK a z oficiálních vyjádření sportovních organizací. Některé deníky se také snažily informace doplňovat z různých zahraničních zdrojů.

Liší se také způsob zacházení s přejetými zprávami či s uváděním zdroje informací. Některé deníky, například Lidová demokracie nebo Rudé právo, prokazatelně přejímaly doslovné znění zpráv ze servisu ČTK, „neobtěžovaly“ se však s uváděním autorství. Tento způsob novinářské práce lze podle dnešních kritérií označit za nepřijatelný druh plagiátorství.

Analyzované materiály téměř nebyly poznamenány komunistickou ideologií. Neobjevily se ani nejmenší zmínky či narážky na teorii o emigraci zmizelých hokejistů. Nevysledovali jsme ani negativní narážky na postup západních zemí, vyšetřujících nehodu. Některé deníky spíše přístup záchranářů oceňovaly. Velmi kladně noviny hodnotily také gesto anglické reprezentace při zápase těsně po zmizení letadla, kdy Angličané stáhli sestavu na osm hráčů, aby československé mužstvo nebylo oslabeno.

Ukázalo se, že samotný počet otištěných materiálů nemusí vypovídat o kvalitě způsobu informování, reflektuje však prostor, který periodikum události dávalo.

Většina analyzovaných deníků události věnovala dostatečnou pozornost a snažila se, zejména zpočátku, o nehodě dostatečně informovat. Citovala různé zdroje a snažila se přinášet nové informace. Jak však vyplynulo z první kapitoly, vyšetřování nehody později žádné nové informace nepřineslo, takže bylo možné informovat pouze o pokračujícím neúspěšném pátrání.

Nejlépe zpravodajsky událost pokryl deník **Mladá fronta**. Podle kvantitativního hlediska se sice umístil na třetím místě z pěti analyzovaných periodik, jeho přístup

však lze označit za velmi důkladný. Mladá fronta se snažila čerpat z mnoha zdrojů, které důsledně jmenovala a citovala, dále události zasazovala do kontextu a uváděla souvislosti. Nejrychleji ze všech analyzovaných periodik také zareagovala na informaci o pohřešování letadla – už 9. listopadu informovala tom, že je letadlo nezvěstné a vyjádřila domněnku francouzských úřadů, že letadlo nouzově přistálo na některém malém letišti.

Dobře zpravodajsky událost pokryl také deník **Svobodné slovo**. Ten otiskl největší množství zpráv, jimž věnoval dostatečný prostor (dvě z deseti zpráv se objevily na titulní straně deníku). Svobodné slovo také správně zacházelo se zdroji a autorstvím zpráv.

Deník **Práce** se události věnoval v menším rozsahu, nebylo to však na úkor kvality zpravodajství. Těsně po nehodě byl otištěn velice obsáhlý materiál, který lze označit za kvalitní zprávu i podle dnešních kritérií. Je také evidentní, že deník sledoval vývoj okolností i delší dobu po zmizení letadla. K události odkazoval i v následujícím sportovním zpravodajství, kde vyjadřoval pochyby, zda se reprezentačnímu mužstvu podaří nahradit citelnou ztrátu. Dá se také říci, že se věnoval i lidské stránce celé věci – zveřejnil kondolenční telegram bývalého trenéra československé reprezentace a oceňoval obětavý přístup francouzských i anglických pátracích jednotek.

Deník **Lidová demokracie** události sice věnoval dostatečný prostor, ve srovnání s ostatními deníky však nepřinesl žádné nové informace. Deník se podle dnešních kritérií dopouštěl plagiátorství, když neuváděl autorství u zpráv, prokazatelně přejetých ze servisu ČTK.

Rudé právo se události věnovalo nejméně (6 zpráv a žádná fotografie), o klíčových událostech navíc informovalo s jedno- až dvoudenním zpožděním oproti ostatním periodikům. Stejně jako Lidová demokracie se Rudé právo běžně dopouštělo plagiátorství – nevedlo autorství ČTK ani u jediné z přejetých zpráv. Ve dvou po sobě následujících dnech navíc otisklo téměř totožný materiál (oficiální zprávu Československé obce sokolské, podruhé doplněnou o jeden odstavec, přejetý z ČTK), aniž by vysvětlilo, proč se tak děje.

Závěr

Tato bakalářská práce se věnovala jedné z nejtragičtějších událostí české sportovní historie – zmizení letadla s částí hokejové reprezentace v roce 1948. Cílem práce bylo tuto nepřilíš známou událost detailně zmapovat, popsat a zasadit do dobového i sportovního kontextu. Druhým záměrem pak bylo popsat a analyzovat způsob, kterým o události informoval dobový tisk.

Domníváme se, že práce oba cíle splnila. V první části jsme událost podrobně popsali a uvedli jsme souvislosti nejen historické a sportovní, ale i odborné (kapitola o leteckých nehodách a podobných případech záhadného zmizení letadel). Povedlo se nám přesněji identifikovat typ zmizelého letadla. To se ostatním autorům, zabývajícím se tímto tématem, dosud nepovedlo.

Ve druhé části jsme popsali československou mediální scénu v roce 1948 a provedli historickou srovnávací analýzu publikovaných materiálů, vztahujících se k dané události. Na základě analýzy jsme došli k ověření či vyvrácení vstupních hypotéz, které jsme si vytyčili v tezi bakalářské práce.

Potvrdily se následující hypotézy:

Média se snažila informovat o samotné nehodě i o souvisejících událostech (předcházející zápasy, návrat týmu do Československa), spekovala o příčinách nehody i o jejích možných dopadech.

Odkazy k připravovanému politickému procesu s hokejovým reprezentačním mužstvem (1950) se neobjevily.

Analýzou jsme naopak vyvrátili tyto předpoklady:

Způsob, kterým informovala jednotlivá média, se kvantitativně ani kvalitativně příliš nelišil.

Způsob informování se u jednotlivých deníků odlišoval co do kvality i kvantity. Počet otištěných článků se u jednotlivých periodik pohyboval v rozmezí 6 – 11 zpráv. Rozdílná byla i kvalita zpracování tématu. Přístup některých deníků lze označit za kvalitní a přiměřený situaci i podle dnešních kritérií. Jiná periodika naopak závažnost tématu podcenila a o některých faktech téměř neinformovala.

Vzhledem k politické situaci lze předpokládat negativní nářžky na státy a politické systémy zemí, v nichž k nehodě došlo (Francie, Británie), možná je i kritika tamních úřadů, že ve vyšetřování nehody postupovaly nedůsledně či špatně.

Předpoklad se nepotvrdil. Nebyla nalezena ani jediná zmínka, kritizující postup při pátrání po letadle. Deníky spíše naopak úsilí francouzské i anglické strany oceňovaly. Nevyskytly se ani žádné negativní poznámky ohledně samotných západních zemí a jejich politických systémů. Analyzované materiály nebyly, až na drobné výjimky, poznamenány komunistickou ideologií.

V analyzovaných denících se mohou objevit zmínky či nářžky na režimem šířené fámy o emigraci zmizelých hokejistů.

Nebyla nalezena ani jediná informace, která by odkazovala k domněnkám o emigraci pohřešovaných hokejistů.

Summary

This bachelor thesis was dealt with one of the most tragic events in the Czech sports history – the disappearance of a small airplane with six Czechoslovak ice-hockey representatives. We mapped this tragical event that is still not too known to the Czech sporting public. We showed a detail picture of whole event in many connections – sport, political, social and also technical – some chapters dealt with airplane crashes, with its causes and with other airplane disappearances in the area of La Manche in 40's.

We contrived to better identify the type of the disappeared airplane – Beechcraft, model 18, also called „Twin Beech“. This is the first time when somebody in Czech Republic identified the airplane.

In the second part of the bachelor thesis, we briefly described the media situation in Czechoslovakia in 1948. Media were strongly influenced by the Communism regime that ruled in the country since February, 1948. There were given some grounds for the censorship institute that was officially established later in the 50's.

We also briefly described the history of newspapers that we analysed – Rude pravo, Mlada fronta, Lidova demokracie, Svobodne slovo, Prace.

We made the historical comparative analysis when we compared the view of five named daily newspapers. We compared the number of articles and photographs that were published in the connection with the accident. We also tried to find some references to the theory of emigration of the disappeared players. We also tried to show some examples of the ideological influence. Some negative hints about „bad Western capitalist countries“, France and Britain where the accident happened, were possible.

We found out following:

The media tried to inform about the disappearance and about the whole tour to France and Britain. They speculated about the cause of the accident and about its possible aftermaths for the Czechoslovak national team.

The quantity and quality of information in the analysed press was different. Some statistics, tables and graphs are placed in the attachment. The most quality was the way of information of Mlada fronta and Svobodne slovo, the less quality was in Rude pravo.

Any negative hints about France and Britain were not found.

We didn't find any examples of the ideological influence.

Any references to the theory of emigration of the players were not found.

We also didn't find any hints about the prepared political trial with the hockey-players (1950).

Some of our suppositions were confirmed and some were invalidated.

We also think that the bachelor thesis fulfilled its aims.

Literatura a zdroje

Monografie:

BEDNAŘÍK, Petr. *Český tisk v letech 1945 - 1948*. In KONČELÍK, Jakub, KÖPPLOVÁ, Barbara, PRÁZOVÁ, Irena. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii*. Praha : Matfyzpress, 2004. s. 132-144. ISBN 80-86732-35-5.

BERÁNKOVÁ, Milena, KŘIVÁNKOVÁ, Alena, RUTTKAY Fraňo. *Dějiny československé žurnalistiky : III. díl Český a slovenský tisk v letech 1918 – 1944*. Praha : Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1988. 315 s.

BLODIGOVÁ, Alexandra, KÖPPLOVÁ, Barbara, SEKERA, Martin. *Dějiny českého novinářství a novinářských spolků*. Praha : Státní ústřední archiv, 2002. 98 s.

ČERNOCH, František. *Říkali mu šéf : Životní zpověď Vladimíra Zábrodského*. Praha : Riopress, 1999. 127 s. ISBN 80-86221-15-6.

JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001. 494 s. ISBN 80-7033-711-7.

JENŠÍK, Miloslav. *Než přišel Dominátor : Galerie brankářů českého hokeje*. Praha : Olympia, 1999. 187 s. ISBN 80-7033-558-0.

JENŠÍK, Miloslav. *První mistři světa : Pravdivá zpráva o zlaté partě ze Štvanice*. Praha : Olympia, 1997. 135 s. ISBN 80-7033-438-X.

KAPLAN, Karel a TOMÁŠEK, Dušan. *O cenzuře v Československu v letech 1945 - 1956*. Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. 183 s. ISBN 80-85270-38-2.

KAPLAN, Karel. *Československo v letech 1945 – 1948*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1991. 153 s. ISBN 80-04-25699-6.

KAPLAN, Karel. *Československo v letech 1948 – 1953.*

Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1991. 146 s. ISBN 80-04-25700-3.

KAPLAN, Karel. *Nekrvavá revoluce.*

Praha : Mladá fronta, 1993. 447 s. ISBN 80-204-0145-8.

KOLEKTIV autorů. *50. výročí založení leteckého útvaru v Náměšti nad Oslavou.*

Praha : Ministerstvo obrany České republiky – Agentura vojenských informací a služeb, 2006. 63 s. ISBN 80-7278-329-7.

KOLEKTIV autorů. *Praktická encyklopedie žurnalistiky.*

Praha : Libri, 2002. 240 s. ISBN 80-7277-108-6.

LUKŠŮ, David a PALÁN Aleš. *Stanislav Konopásek – hráč, který přežil.*

Praha : Česká televize, 2007. 218 s. ISBN 978-80-85005-82-0.

MACKŮ, Jiří. *Kauza Zábrodský. Na oltáři komunismu.*

Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2005. 312 s. ISBN 80-903425-1-5.

MACKŮ, Jiří. *Zapřené generace. Obětovaní šampióni.*

Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004. 312 s. ISBN 80-903425-0-7.

TOMÁŠEK, Dušan. *Pozor, cenzurováno! aneb Ze života soudružky cenzury.*

Praha : Vydavatelství a nakladatelství MV ČR, 1994. 157 s. ISBN 80-85821-16-8.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství.*

Praha : Portál, 2006. 191 s. ISBN 80-7367-096-8.

ŠKUTINA, Vladimír a BAKALÁŘ, Robert. *Ztracená léta.*

Pardubice : Helios, 1990. 144 s. ISBN 80-85211-00-9.

WEBSTER, Paul. *Život a smrt Malého prince.*

Plzeň : Mustang, 1995. 185 s. ISBN 80-85831-88-0.

Internetové stránky:

http://en.wikipedia.org/wiki/Beechcraft_Model_18

<http://pdennez.free.fr/hommes/html/h081.html>

<http://www.aviationnews.com.au/Features/BlackBox.htm>

<http://www.iihf.wz.cz/1948.html>

<http://www.ltcpraha.ic.cz>

<http://www.mfdnes.cz>

<http://www.planecrashinfo.com>

<http://www.steelarena.sk/index.php?context=295&p=186>

<http://www.totalita.cz>

<http://zahranicni.ihned.cz/c1-23633160-saint-exuperyho-nikdo-nesestrelil-vyplyva-z-archivnich-dokumentu>

Televizní pořady:

Osudové okamžiky – La Manche 1948. Dokument z cyklu České televize.

Letecké katastrofy. Dokumentární cyklus BBC.

Další zdroje:

Rozhovor s Augustinem Bubníkem.

Pořízen autorkou práce dne 13. dubna 2008. Kompletní znění v oddílu Přílohy.

Přílohy

Příloha č. 1. : Seznam analyzovaných materiálů

Lidová demokracie

(ste). Čs. lední hockey zahajuje mezinárodní sezonu proti Racingu a Anglii.
Lidová demokracie, 5. 11. 1948, s. 6.

Nsgn. Poslední sportovní zpráva.
Lidová demokracie, 7. 11. 1948, s. 8.

Nsgn. Vítězné tažení čs. hockeyistů na Západě: ČSR-Anglie 5:3 (2:0, 2:1, 1:2) .
Lidová demokracie, 9. 11. 1948, s. 6.

Nsgn. Čs. hockeyisté dosud nezvěstní.
Lidová demokracie, 10. 11. 1948, s. 1.

Nsgn. Po 6 nezvěstných hockeyistech se dosud pátrá. Čs. hockeyisté se vracují.
Lidová demokracie, 10. 11. 1948, s. 4.

Nsgn. Pátrání po čs. hockeyistech stále bezvýsledné.
Lidová demokracie, 11. 11. 1948, s. 6.

Nsgn. Návrat čs. hockeyistů z Londýna.
Lidová demokracie, 11. 11. 1948, s. 6.

(čt). Pátrání po našich hockeyistech bezvýsledné.
Lidová demokracie, 12. 11. 1948, s. 1.

O zájezdu našich hockeyistů do Paříže a Londýna. Zpráva náčelnictva ČOS.
Lidová demokracie, 13. 11. 1948, s. 1 a 2.

Svobodné slovo

Nsgn. ČSR - Racing Club 4:3.
Svobodné slovo, 7. 11. 1948, s. 7.

Nsgn. Anglie - ČSR 3-5.
Svobodné slovo, 9. 11. 1948, s. 6.

Nsgn. Pohřešují se...
Svobodné slovo, 10. 11. 1948, s. 1.

Nsgn. Pohřešují se... Zatím marné pátrání po letadle se šesti hokejisty.
Svobodné slovo, 10. 11. 1948, s. 4

Nsgn. Další zápasy odvolány.
Svobodné slovo, 10. 11. 1948, s. 4.

ČTK. Pátrání bezvýsledné...
Svobodné slovo, 11. 11. 1948, s. 6.

Nsgn. Návrat čs. hockeyistů.
Svobodné slovo, 11. 11. 1948, s. 6.

(č). Pátrání bezvýsledné
Svobodné slovo, 12. 11. 1948, s. 1.

Nsgn. Fotografie „výpravy našich hockeyistů u známého Oblouku vítězství v Paříži“.
Svobodné slovo, 12. 11. 1948, s. 6.

Nsgn. Zpráva náčelnictvu ČOS o zájezdu čs. hockeyistů.
Svobodné slovo, 13. 11. 1948, s. 4.

Nsgn. Francouzi již nevěří.
Svobodné slovo, 13. 11. 1948, s. 4.

Mladá fronta

Nsgn. Racing Club Paříž – ČSR 3:4 (0:1, 2:3, 1:0).
Mladá fronta, 7. 11. 1948, s. 6.

Nsgn. ČSR – Anglie 5:3 (2:0, 2:1, 1:2).
Mladá fronta, 9. 11. 1948, s. 6.

Nsgn. Kde přistali hockeyisté?
Mladá fronta, 9. 11. 1948, s. 6.

Nsgn. Šest čs. hockeyistů stále nezvěstných - ostatní se vracejí domů.
Mladá fronta 10. 11. 1948, s. 1.

Nsgn. Žádná stopa po letadle. Dnes se pokračuje v pátrání.
Nsgn. Šest malých portrétních fotografií a velká fotografie ze zápasu v Londýně.
Mladá fronta 10. 11. 1948, s. 6.

Nsgn. V poslední vteřině.
Mladá fronta 10. 11. 1948, s. 6.

(čt). Pátrání bezvýsledná.
Mladá fronta 11. 11. 1948, s. 4.

Nsgn. Smutný návrat.
Mladá fronta 11. 11. 1948, s. 4.

ČTK. Úřední zpráva: Pátrání po letadle s čs. hokejisty bezvýsledné.
Mladá fronta 12. 11. 1948, s. 6.

Práce

(nečitelná signatura). ČSR-Racing Club Paris 4:3 (1:0,3:2, 0:1).
Práce, 7. 11. 1948, s. 10.

(č). Krásný úspěch našich hockeyistů. ČSR – Anglie 5:3 (2:0,2:1, 1:2).
Práce, 9. 11. 1948, s. 6.

(npč). Českoslovenští hockeyisté stále nezvěstní.
Nsgn. Velká fotografie ze zápasu v Londýně.
Práce, 10. 11. 1948, s. 6.

(čt). Pátrání jsou dosud bezvýsledná.
Práce, 11. 11. 1948, s. 6.

(re). Pátrání stále ještě bezvýsledné.
Práce, 12. 11. 1948, s. 6.

(ú). V prostoru Evreux – Le Mans – Rouen? Zpráva náčelnictva ČOS o zájezdu našich hockeyistů do Paříže a Londýna.
Práce, 13. 11. 1948, s. 4.

(gv). Nevydařená hockeyová premiéra. Praha Stockholm 0:1 (0:0, 0:1, 0:0) – 9.000 diváků.
Práce, 19. 11. 1948, s. 6.

(r). Stále žádné zprávy.
Práce, 25. 11. 1948, s. 10.

Rudé právo

Nsgn. Čs. hockeyisté – Racing 4:3 (1:0, 3:2, 0:1).
Rudé právo, 9. 11. 1948, s. 6.

Nsgn. ČSR – Anglie 5:3 (2:0, 2:1, 1:2).
Rudé právo, 10. 11. 1948, s. 4.

Nsgn. Po čs. hockeyistech se ještě pátrá.
Rudé právo, 11. 11. 1948, s. 1.

Nsgn. Pátrání po letadle s čs. hockeyisty bezvýsledné.
Rudé právo, 12. 11. 1948, s. 4.

Nsgn. Pátrání je stále bezvýsledné.
Rudé právo, 13. 11. 1948, s. 6.

Nsgn. Další den bezvýsledného pátrání. Zpráva náčelnictva ČOS o zájezdu hockeyistů do Londýna.
Rudé právo, 14. 11. 1948, s. 8.

Příloha č. 2.: Grafy a tabulky k analýze

Tabulka č. 1

Počet článků v jednotlivých denících za den

(počet zpráv + počet fotografií)

Datum	Lidová demokracie	Svobodné slovo	Mladá fronta	Práce	Rudé právo	VŠECHNY
5. 11. (pátek)	1	0	0	0	0	1
6. 11. (sobota)	0	0	0	0	0	0
7. 11. (neděle)	1	1	1	1	0	4
8. 11. (pondělí)	0	0	0	0	0	0
9. 11. (úterý)	1	1	2	1	1	6
10. 11. (středa)	2 + 6	3	2 + 7	1 + 1	1	9 + 14
11. 11. (čtvrtek)	2	2	2	1	1	8
12. 11. (pátek)	1	1 + 1	1	1	1	5 + 1
13. 11. (sobota)	2	2	0	1	1	6
14. 11. (neděle)	0	0	0	0	1	1
...	-	-	-	-	-	-
19. 11. (pátek)	0	0	0	1	0	1
...	-	-	-	-	-	-
25. 11. (čtvrtek)	0	0	0	1	0	1
CELKEM	10 + 6	10 + 1	8 + 7	8 + 1	6 + 0	42 + 15

Tabulka č. 2

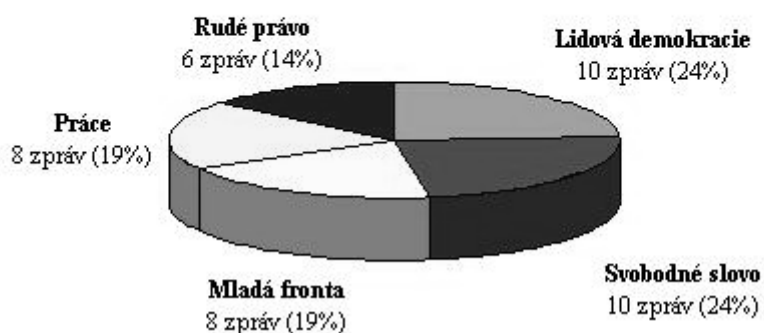
Sledované aspekty zpráv v jednotlivých denících

	Lidová demokracie	Svobodné slovo	Mladá fronta	Práce	Rudé právo	VŠECHNY
Počet zpráv celkem	10	10	8	8	6	42
Počet fotografií celkem	6	1	7	1	0	15
Počet zpráv za 1. období (do 8. 11.1948)	2	1	1	1	0	5
Počet zpráv za 2. období (9.-11.11.1948)	5	6	6	3	3	23
Počet zpráv za 3. období (od 12.11.1948)	3	3	1	4	3	14
Počet zpráv na titulní straně	3	2	1	0	1	7
Počet dnů, v nichž se informovalo	7	6	5	8	6	6,4
Rozmezí dnů (od první do poslední zp.)	9	7	6	19	6	-
Průměr zpráv za den (dle rozmezí)	1,1	1,4	1,3	0,4	1	1,04
Počet zpráv, převzatých z ČTK	3	4	3	2	2	14
Počet uvedených autorství ČTK	0	3	3	2	0	8

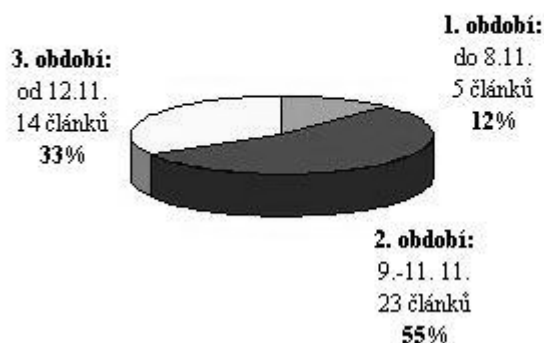
Graf č. 1

Podíl jednotlivých deníků na celkovém počtu zpráv

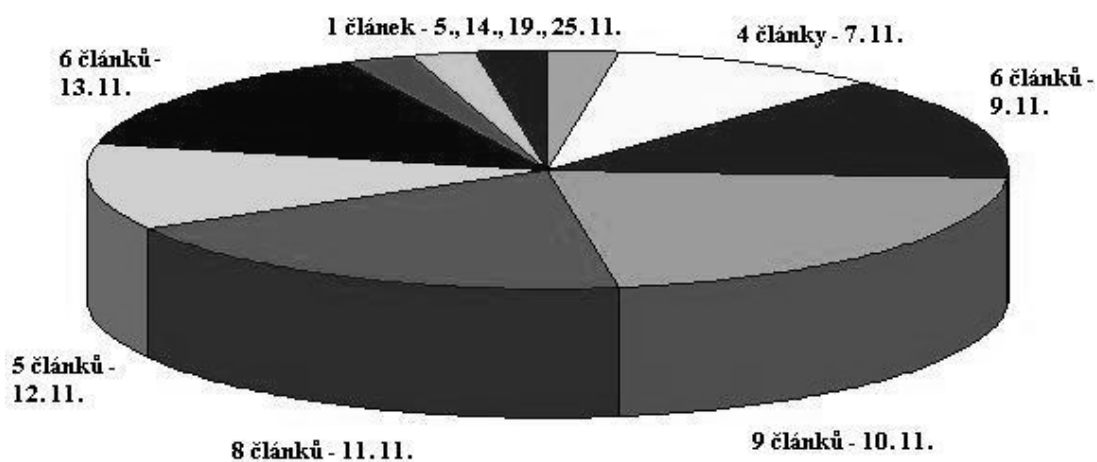
Graf č. 2

Počet zpráv v jednotlivých období

Graf č. 3

Počet zpráv na den

Příloha č. 3.: Rozhovor s Augustinem Bubníkem

Pořízeno dne 13. 4. 2008.

Moje vzpomínky sahají do roku 1947, 1948. LTC Praha, v té době jedno z nejlepších mužstev a snad jedenáctinásobný mistr české republiky, létalo každý rok na předsezónní přípravu do Anglie. V Evropě tehdy nebylo tak silné mužstvo, které by LTC konkurovalo, takže jsme před sezónou v září jezdili do Anglie. Roku 48 jsme taktéž letěli, ale už před odletem jsme měli velké problémy.

Těsně před odletem do Paříže, kde jsme hráli s mužstvem Francie, přišli na letiště pánové z ministerstva a žádali, že tehdejší ministr kultury Vlado Clementis musí odletět na zasedání UNESCO do Paříže. A bohužel neměl jinou možnost, než letět tou linkou, kterou jsme letěli my. Na základě toho vedení rozhodlo, že v Praze zůstanou dva hráči, kteří přiletí až druhý den. Nebudou hrát utkání v Paříži, přiletí v neděli a v pondělí ráno pak budou pokračovat do Londýna, jak bylo naplánováno.

Někteří z hráčů už předtím nedostali pasy a tudíž jim svaz ledního hokeje nemohl vyřídit víza. Hráčům StB nebo ministerstvo zadrželo pasy a zvažovalo, jestli je pustí nebo nepustí. Nakonec je pustili - byli to hlavně vojáci, Karel Stibor a Míla Pokorný.

V Anglii veškerá utkání sponzoroval a organizoval pan Ahearne, což byl tehdejší místopředseda světové organizace ledního hokeje, byl to obchodník a makléř, který na tomhle mužstvu uměl vydělat, letěli jsme tam po válce už podruhé.

Po přeletu do Paříže bylo všecko v pořádku. Ubytovali jsme se v hotelu, jeli jsme na utkání a hráli jsme proti mužstvu Francie. Vzpomínám si, jak jsme my mladí jen koukali, když proti nám nastoupili dva černoši! To víte, pro nás to byla rarita, černocho a bude hrát hokej!

Takže jsme Francii porazili a odjeli jsme do hotelu. Zápas trval snad pět hodin, do hotelu jsme přijeli pozdě, někdy po půlnoci. Samozřejmě, byli jsme mladí kluci a Paříž pro nás byla takovým kouzlem. Strašně jsme se těšili, něco jsme věděli z vyprávění chlapců, kteří už v Paříži byli s Podolím Praha.

Jenže si představte, že nás najednou v poledne všechny vzbudili: "Kluci, kluci, honem, kdo chcete vidět Paříž, tak teď odjíždí autobus na projížďku, protože odpoledne musíme odletět do Londýna, máme špatné letenky!" Místo na pondělí byly vystavené na neděli. Takže jsme rychle naskákali do autobusu, provedli nás po Champs Elysées, kolem Eiffellovky a po hlavních ulicích. Chtěli jsme taky na bleší trh, věděli jsme, že se tam dá koupit všechno možné. A to víte, každý měl nějakou tu dívku, milenku, manželku, takže si chtěl nakoupit nějaké francouzské památkové předměty. Jenomže tam jsme se už vůbec nedostali.

A když jsme se už odbavovali před hotelem, zjistilo najednou vedení, že čtyři hráči z mužstva nemají vstupní víza do Anglie. Pasy jim zadrželo ministerstvo vnitra, nebo kdo to tehdy vyřizoval, takže jim sekretariát svazu nestihl vybavit obě víza. Takže - co teď budeme dělat?

Místo toho, aby zůstal někdo z vedoucích zůstal s těmi čtyřmi hráči v Paříži, tak je tam nechali, řeknu až napospas. Pamatuju si jako dneska, jak jsem na letišti přemlouval Mílu Pokorného - byli jsme stejně staří, podobné obličej - abychom si vyměnili pasy, on poletí na moje jméno a já na jeho... On už Paříž viděl s Podolím, jenže mě samozřejmě odbyl. Možná, že kdybychom tu výměnu tehdy udělali, tak jsem taky byl jedním z těch, kdo pak ztroskotali...

Když jsme odlétali pryč, dostal pan Eggert z československého velvyslanectví za úkol postarat se o tyto čtyři hokejisty. Měl v pondělí dopoledne zařídit, aby jim anglické velvyslanectví v Paříži vystavilo vstupní víza, takže pak v klidu odletí poledním letadlem do Londýna.

Jenže to nebyl první zádrhel celé téhle výpravy. Když jsme my, zbytek mužstva, odlétali z Paříže do Londýna, tak do Paříže teprve přilétali ti dva chlapci, co zůstali v Praze. Oni víza měli, měli všechno, jenže bohužel nestihli odlet, takže museli zůstat s těmi čtyřmi "pozůstalými". A najednou ta skupinka neměla čtyři, ale šest členů.

Byli to Ladislav Troják - první Slovák, který hrál za národní mužstvo, jeden z nejstarších hráčů, vynikající člověk. Byl mi takovým tátou a rádcem. Já byl benjamínek a on byl nejstarší. Pamatuju si, jak mu jednou můj táta řekl: "Ladíku, tak abys na něj dal pozor! A jak bude zlobit, tak mu klidně jednu stříhni!"

Druhý byl Vilibald Šťovík - vynikající člověk, říkali jsme mu Markýz, měl takové šlechtické vystupování. Třetím byl Míla Pokorný, taky benjamínek, o rok starší než já, přišel do mužstva jako novic. A čtvrtým byl Karel Stibor, malý blondáček, úžasně chytrý, výborný hokejista, jeden z velikých talentů.

K nim se přiřadili ti dva z ČLTK: Zdeněk Jarkovský - výborný brankář, a Zdeněk Švarc. Obránce, který letěl na svůj první reprezentační zájezd.

My jsme do Londýna přiletěli v neděli večer, a už toho večera tam byla strašná mlha. Nebylo vidět na krok. Pokračovalo to i v pondělí. Pamatuji se, že jsme v pondělí jeli na půlhodinové rozbruslení, abychom se aklimatizovali v hale ve Wembley - a autobus měl co dělat, aby se k té hale dostal. Mám fotografii, jak to dopoledne trénujeme, už bez těch šesti hráčů.

Čekali jsme, že přiletí. Odjeli jsme do hotelu na oběd. Odpoledne nás vzbudili a řekli, že odjíždíme na stadion a my jsme se divili, kde jsou ti kluci, proč ještě nepřiletěli? Dostali jsme odpověď, že je velká mlha, že nestartují letadla, spojení Paříž - Londýn vůbec není. Že čekají, až se mlha rozestoupí a pak nějakým spodem doletí.

Jenže už jsme byli na stadionu a šli jsme na utkání a pořad nás bylo jen osm. Tři na střídání, jeden obránce a dva útočníci. Nastoupili jsme, hráli jsme první třetinu - vyhráli jsme o gól - a proti nám nastoupilo patnáct hráčů. Ve druhé třetině najednou proti nám začalo hrát jen osm hráčů a ostatní seděli na střídačce, na sobě deky, a my nevěděli, proč - jestli to je projev gentlemanství, když viděli, že nás je jen taková hrstka... Jeden z vedoucích pořad čekal na letišti v Londýně, aby těch šest vyzvedl a dovezl je rychle na stadion, že by třeba ještě stihli odehrát poslední třetinu, ale nic takového se nestalo.

Takže jsme hráli, utkání jsme dohráli a protihráči nám přišli gratulovat. Já jsem uměl anglicky, z ostatních kluků vlastně nikdo... a soupeři, místo aby nám gratulovali, tak nám kondolovali. Byli jsme překvapení, co se stalo. Teprve když jsme se v kabině svlékli a připravovali se na odjezd do hotelu, nám vedoucí Cvetler a Pernica řekli, že rozhlas po první třetině hlásil, proč je nás tak málo - že ostatní hráči měli přiletět letadlem a to letadlo je nezvěstné.

Odjeli jsme zpátky do hotelu a vůbec jsme nešli spát. Seděli jsme v hale u krbu a čekali a čekali. Jakmile zazvonil telefon, mysleli jsme si, že někdo volá, že se našli... Do rána vůbec nic, až pak jsme si šli chvilinku lehnout. Další program - čtyři utkání, která jsme měli v Anglii hrát - byl hned zrušen. Místo abychom pokračovali v zájezdu, vypravili nás hned letadlem zpátky do Československa.

Věřte mi, že když jsme tou starou dakotou letěli, seděli jsme všichni u okýnek a koukali dolů, jestli náhodou někde něco neuvidíme nebo jestli někdo neobjeví někde plovoucí letadlo - blázniví jsme byli... Ztratit najednou tolik hráčů byla pro nás tragédie.

Poslední zpráva byla, že pan Eggert domluvil cestu malým sportovním letadlem, protože neletěly běžné linky. Přemluvil pilota Narbonna, aby vzal těch šest lidí. Kdo ví, jestli to letadlo bylo doopravdy pro osm lidí...

Navíc jsme v Praze museli nechat veškeré naše kufry a bagáž na celý čtrnáctidenní zájezd. Do našeho letadla z Prahy už nechtěli vzít další zavazadla, takže jsme si s sebou museli vzít jen věci na tu jednu noc a na ráno.

Přiletěli jsme do Prahy a na letišti nebyla noha. Nikdo z vedení hokejového svazu, nikdo z příslušníků rodin, protože o tom prakticky nikdo nevěděl! Věděli jsme to jen my, tady to snad ještě ani neproběhlo.

Co zbývalo. Pamatuji se, že jsem šel k paní Trojákové, bydleli v Radlicích. Často jsem tam chodíval se radit s Láďou Trojákem, trénovali tam s tehdejším trenérem Matějem Bucknou - byli velicí kamarádi. A já jsem s nimi běhal, radili mi, co a jak, jak se udržet v létě v kondici.

Takže jsem šel za paní Trojákovou a vysvětloval jsem jí to všechno, co se stalo, jak k tomu došlo a proč se jim nevrátil táta.

Pak jsme šli ke Stiborům, Karel Stibor byl o dva roky starší než my, byli jsme taková parta. Karlíkovy rodiče jsme znali, měli v Libni staré železo a šrot. Zašel jsem i za panem Pokorným, byl to švec a měl malinký krámeček v Praze 7 na Strossmayerově náměstí. Měl jediného syna, Mílu. Pan Pokorný byl mým vedoucím mužstva, když jsem hrál za dorost. S jeho synem Mílou jsem vyrůstal.

To byly moje tři návštěvy. Chodit k těm rodinám bylo hrozné, ale byla to naše povinnost. Ostatní kluky jsem neznal, Jarkovského ani Švarce – tomu se těsně narodila holčička, byl z Nového Bydžova.

Když jsme pak zase začali hrát, tak ať to bylo v Rakousku nebo ve Švédsku, stále a stále jsme čekali a mysleli, že se někdo z nich ozve, že někdo po někom vzkáže: „Kluci, jsme naživu a hrajeme v Kanadě nebo Americe“, nebo ve Švýcarsku nebo ve Španělsku. Celý kolektiv si strašně přál někde zachytit zprávu o životě těchhle chlapců... jenže jsme se nedopátrali vůbec ničeho. Naděje skončily až po roce, když žena pilota Narbonna dostala vyplacenou životní pojistku za smrt svého muže.

Z Anglie chodily stále stejné zprávy. Letadlo vzlétlo, odletělo a asi čtyřicet kilometrů od pobřeží volalo mayday, protože se dostalo do strašné mlhy, ačkoli je řídit výborný letec. A to bylo to poslední, o čem my jsme se dozvěděli.

Anglické námořnictvo tehdy vyslalo záchranné lodě, které pátraly v kanálu La Manche, jestli nenajdou někde nějakou třísku z letadla, nebo něčí věci. Nikdy jsme se nic takového nedozvěděli. Nikdy jsme nemohli s jistotou říct Ano, spadli do Kanálu, potopili se a leží tam někde na dně. Vyšetřování anglické ani francouzské strany nikdy nepřineslo žádné oficiální závěry. Dodnes se nenašly žádné pozůstatky letadla, takže se neví nic.

Osobně si myslím, že nespádli do vody, ale někde na pobřeží. Staří vojáci, kteří tam za války bojovali, nám vysvětlovali, že tam byly obrovské bažiny. Pilot se pravděpodobně chtěl vrátit nad souš a letadlo asi zapadlo do bažin na francouzském pobřeží.

Byly to hrozné zprávy, hlavně o těch mladých klucích, kteří s námi vyrůstali odmalička, od žáčků přes dorost až do národního mužstva. Sehráli tady mistrovství světa v roce 47, byli to mistři světa a účastníci olympiády, kteří by s námi určitě hráli dál. Byli to hráči, kteří by měli dlouhé roky před sebou.

Dost možná, že by dopadli jako my, potom v padesátém roce by asi také byli zavřeni. Nebyli to žádní přesvědčení komunisté nebo lidé, kteří fandili socialistickému zřízení. Byli to lidé, kteří procestovali celou Evropu a věděli, jak to jinde chodí. Nevím, jak by to s nimi dopadlo, jestli by skončili jako my – možná jo, možná ne.

Byla to ale obrovská škoda, že jsme je ztratili. Přípravovali jsme se ale samozřejmě dál na mistrovství světa 1949. Najednou jsme museli nahradit šest vynikajících hráčů. Ale podařilo se, doplnili jsme tým hráči Budějovic, ať už to byl Pícha, Mizera, Vacovský nebo Macelis.

A jak víte, hráli jsme pak mistrovství ve Švédsku a zase jsme čekali. Stále jsme čekali. Měli jsme kontakty s emigrací, znali jsme spousty lidí, co emigrovali už dávno a teď se přijeli na mistrovství podívat z Kanady, z Ameriky. Nikdy jsme se nedověděli nejmenší zprávičku.

Nejhorší ale bylo to, že pozůstali dodnes nedostali žádnou náhradu, vůbec nic. Vím z vyprávění Jany, dcerky pana Trojáka, jak měla krutý život. Tatínek byl stále prohlášen za zběha a utečence. Stejně tak i ostatní chlupci – Míla Pokorný a Karel Stibor. Ti byli tehdy ve vojenské službě, takže se z nich stali vojenští zběhové. Dlouhé a dlouhé roky na nich byl černý kal, že někam emigrovali, i když už všichni věděli, že to byla tragédie a že spadli.

Nás coby spoluhráče v téhle souvislosti nikdy nikdo nevyšetřoval nebo nevyslychal. Věděli jsme, že to byl nesmysl, ti kluci se na nic nepřipravovali. Když jsme se loučili před odletem do Anglie, vybrali od nás peníze, že vyrazí na ten bleší trh a přivezou nám dárky do Londýna...

Tak se celý ten příběh ukončil. Dodnes na ně moc vzpomínám, hlavně na Láďu Trojáka, který mi byl oporou, nejen hokejovou, ale i morální.

Vyšly o tom spousty článků v novinách, pan Eggert po návratu do republiky vykládal, jak je posadil do letadla. A ani on se nikdy nedověděl žádnou zprávu.

Byly tam chyby. Už při přípravě zájezdu, kdy se to všechno takhle komolilo. Už tehdy měla StB nebo vnitro podezření na někoho, že by snad mohl zůstat venku...

Dodnes stále tvrdím, že to byla chyba vedoucích mužstva. Jeden z nich měl zůstat s těmi hráči, neměli to nechávat na zaměstnanci velvyslanectví, i když to byl kamarád těch kluků, který s nimi vyrůstal.

Vedoucí výpravy, doktor Cvetler, už nežije, pan Pernica také ne. Nevím, jestli ještě žije pan Vodička, aby někdo z nich případně osvětlil, jestli vědí něco víc z kuloárů a ministerstev, jak to tenkrát bylo...

Augustin Bubník, narozen 21. 11. 1928 v Praze, byl jedním z členů „šťastnější“ poloviny mužstva, která při osudovém zájezdu do Francie a Anglie odcestovala do Londýna včas. Mistr světa z let 1947 a 1949, držitel stříbrné olympijské medaile z roku 1948. Hrál za následující kluby: LTC Praha, ATK Praha, Spartak Brno, Motorlet Praha a Slovan Bratislava. V roce 1950 odsouzen ve vykonstruovaném politickém procesu jako jeden z hlavních vůdců protistátního spiknutí, odsouzen na 14 let, z čehož si téměř 5 let odpykal, převážně v uranových dolech. Po propuštění z vězení se vrátil k hokeji, do reprezentace se již ale vrátit nemohl. V roce 1968 byl, stejně jako jeho spoluvězni, rehabilitován. Od 60. let působil jako hokejový trenér (česká juniorská, finská a nizozemská reprezentace). V letech 1998 – 2002 byl poslancem v Poslanecké sněmovně ČR za ODS. Žije v Praze.

Příloha č. 4.: Obrazová dokumentace

Fotografie č. 1.

7. 11. 1948, LTC Praha u Vítězného oblouku v Paříži.

Zdroj: *Svobodné slovo*, 12. 11. 1948, s. 6.

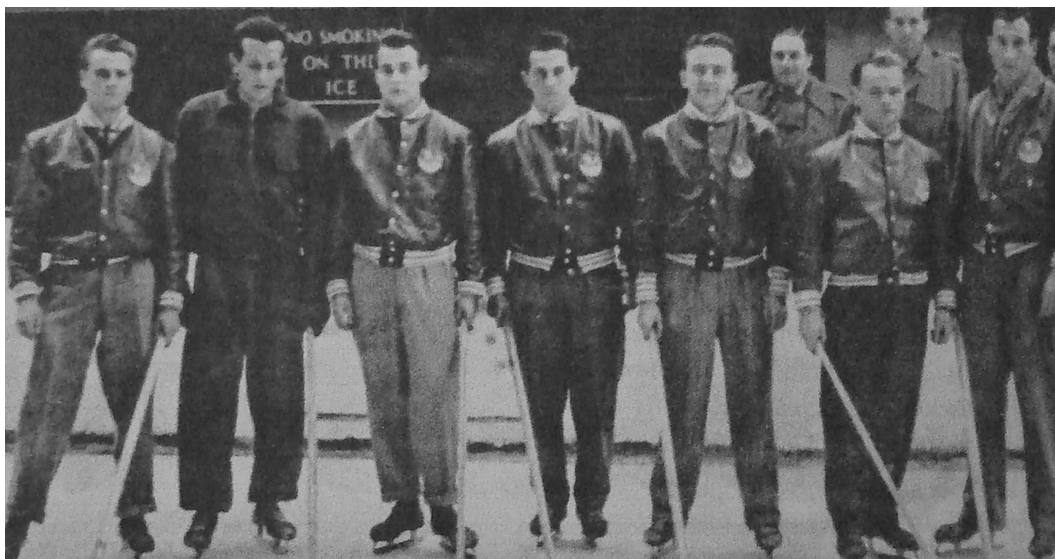

Fotografie č. 2.

7. 11. 1948, Augustin Bubník, Ladislav Troják a Bohumil Modrý.

Zdroj: Macků Jirí. *Obětovaní šampioni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004.

Otištěno se souhlasem Augustina Bubníka.

Fotografie č. 3.

8. 11. 1948, rozbruslení v londýnské hale Empire Pool. Zleva V. Kobranov, P. Hainý, O. Zábrodský, V. Roziňák, A. Bubník, M. Sláma, V. Zábrodský. Na snímku chybí B. Modrý.

Zdroj: Jenšík, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha : Olympia, 2001.

Otištěno se souhlasem Augustina Bubníka.

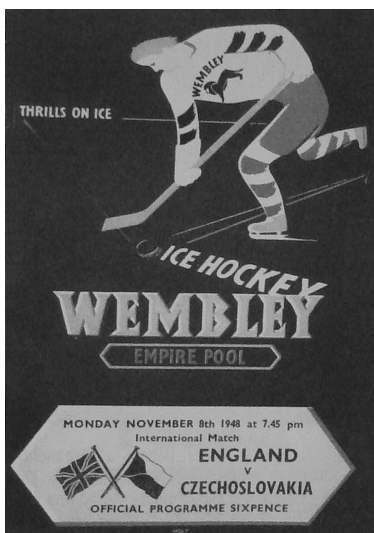

Fotografie č. 4.

8. 11. 1948, zápas Československo – Anglie. Zleva – za anglickým hráčem P. Hainý, brankář B. Modrý, v pozadí A. Bubník.

Zdroj: Macků Jiří. *Obětovaní šampioni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004.

Otištěno se souhlasem Augustina Bubníka.

Fotografie č. 5

Obálka programu k zápasu Československo – Anglie, hranému 8. 11. 1948 v Londýně.

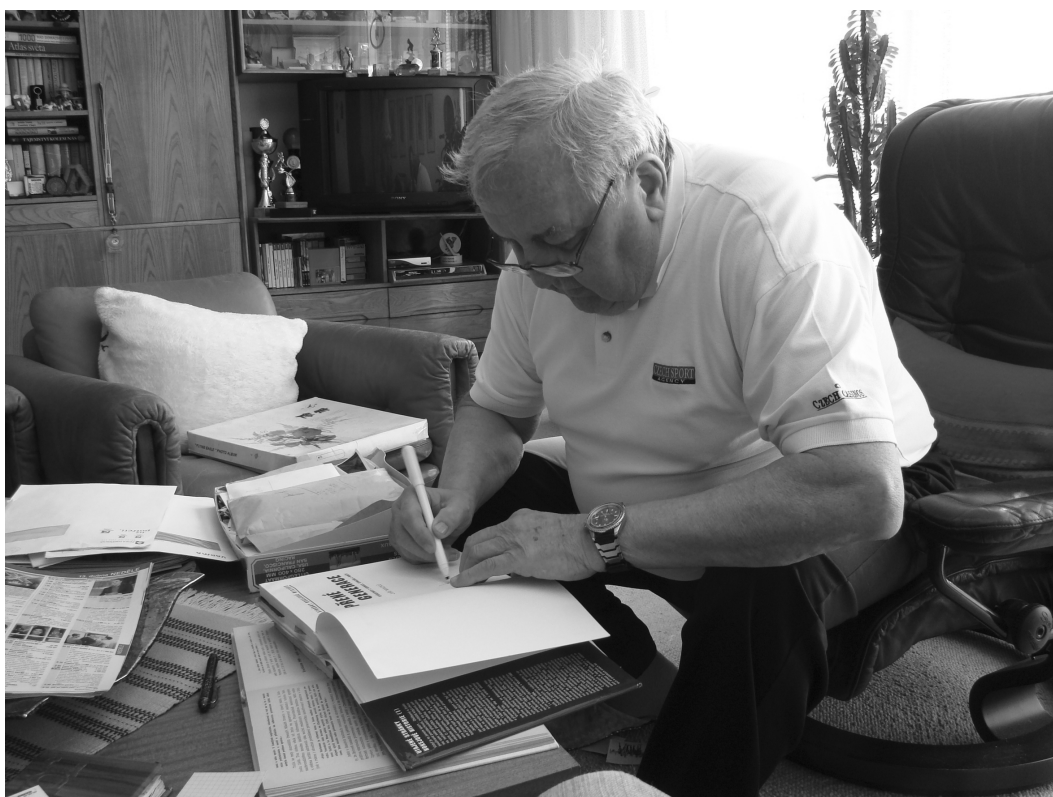
Zdroj: Macků Jiří. *Obětovaní šampioni*. Praha : Nakladatelství Jindřich Procházka – TYPO JP, 2004.

Fotografie č. 6

Fotografie č. 6.

Letadlo Beechcraft 18. Jeden z mnoha typů tohoto modelu – na snímku typ AT – 11.

Zdroj: wikipedia.org.

Fotografie č. 7.

Augustin Bubník podepisuje knihu autorce práce.

Foto: Tereza Šírová, 13. 4. 2008.